

**Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi
Thomae tomi quinque**

Priorum vigintisex Quaestionum eius Partis expositionem complectens

Suárez, Francisco

[Köln], 1617

Dis[p]vtatio XLI. De iis, quæ Christus Dominus hominibus meruit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93775](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93775)

in iuste agat cum eis, quos non saluat, cum meritum Christi ad A
omnes se extendat.

Sed contra est, quod dicitur Rom. 5. Sicut per unius delictum
in omnes homines in condemnationem, sic & per unius iustitiam
in omnes homines in iustificationem vite. Sed demeritum Ade
derivatur ad condemnationem aliorum. Ergo multo magis
meritum Christi ad alios derivatur.

* Quæst. 8.

Respondeo dicendum, quod sicut supra dictum est*, in
Christo non solum fuit gratia, sicut in quodam homine singu-
lari, sed sicut in capite totius Ecclesie, cui omnes uniuntur, si-
cut capiti membra, ex quibus constituitur mystice una persona.
Et exinde est, quod meritum Christi se extendit ad alios, in
quantum sunt membra eius, sicut etiam in uno homine actio
capitis aliquantulum pertinet ad omnia membra eius: quia non B
solum sibi sentit, sed omnibus membris.

Ad primum ergo dicendum, quod peccatum singularis per-
sonæ non nocet nisi sibi ipsi: sed peccatum Ade, qui constitutus
est à Deo principium totius nature, ad alios per carnis propa-
gationem derivatur. Et similiter meritum Christi, qui est à Deo
constitutus caput omnium hominum, quantum ad gratiam,
se extendit ad omnia eius membra.

Ad secundum dicendum, quod alij de plenitudine Christi
accipiunt, non quidem fontem gratiæ, sed quandam particu-
larem gratiam: & ideo non oportet, quod alij homines possint
alijs mereri, sicut Christus.

Ad tertium dicendum, quod sicut peccatum Ade non deri-
vatur ad alios, nisi per carnalem generationem: ita meritum
Christi non derivatur ad alios, nisi per generationem spiritu-
alem, quæ fit in Baptismo, per quam homines Christo incorpo-
rantur: secundum illud ad Galat. 3. Omnes quotquot in Chri-
sto baptizati estis, Christum induistis. Et hoc ipsum est gratiæ,
quod homini conceditur regenerari in Christo: & sic salus ho-
minis est ex gratiâ.

ET si D. Thom. de sola potestate videatur inqui-
rere, respondet tamen, Christum Dominum a-
lijs meruisse, in quos gratiam influit, sicut caput in
membra. Et in licera D. Thom. quæ brevis est, nulla
est difficultas, præterquam in solutione ad 3. quam
in sequenti disputatione latius tractabimus.

DISPUTATIO XLI.

In quatuor Sectiones distributa,

De his, quæ Christus Dominus hominibus meruit.

QVOD Christus Dominus hominibus
meruerit, non est, quod in quæstio-
nem vertamus, quia inter Catholicos
de hac veritate controuersia non est.
Contra hereticos vero Pelagianos, Pe-
trum Abailar. & alios, satis multa dicta sunt supra
quæst. 1. artic. 2. & in tota hac disputatione, ostendē-
do, quid nobis meruerit, simul constabit homini-
bus meruisse. Quatuor ergo sunt de quibus hoc lo-
co disputare possumus, scilicet de prima gratiâ, &
gloriâ, de dispositionibus & auxilijs, quæ illam an-
tecedunt, de merito & augmento, quæ illam conse-
quuntur usque ad gloriæ consecutionem: ac denique
de tota hominum prædestinatione, de quibus sigil-
latim dicemus.

Pelag.
Abailar.

SECTIO I.

An Christus meruerit nobis primam gratiam, &
gloriâ, & remissionem peccatorum,

MULTA sub hoc titulo comprehenduntur, quæ
breuiter expediri possunt, quia non sunt ad-
modum controuersa, ut an Christus meruerit hæc
omnia hominibus, qui illum subsecuti sunt, & an il-

lis, qui ipsum præcesserunt, & an primis hominibus
in statu innocentie, vel an simpliciter omnibus ho-
minibus, vel tantum aliquibus.

Dico ergo primo, Christus omnibus hominibus
sufficienter meruit remissionem peccati, tum origi-
nalis tum etiam actualis. Est de fide, ad Rom. 5. Sicut
per unum hominem peccatum intravit in mundum, &c.
Multo magis gratia Dei, & donum, in gratia unius homi-
nis Iesu Christi in plures abundauit, & infra. Gratiâ au-
tem ex multis delictis in iustificationem, & infra. Multo
magis abundantiam gratiæ donationis & iustitiæ accipi-
entes, in vita regnabunt per unum Iesum Christum, & in-
fra. Ita & per unius obedienciam, iusti constituentur mul-
ti, & ad Coloss. 2. Vos cum mortui essetis in delictis, & præ-
putio carnis vestre, conuiuificauit cum illo donans vobis om-
nia delicta, usque ad illud: Expolians principatus &
potestates traduxit consideret, palam triumphans illos in
semetipso: & frequentissime in suis epistolis hoc re-
petit Paul. præsertim tota epistola ad Rom. ad Galat.
& ad Hebræ. & Ioan. 1. Canonica cap. 2. Ipse est propiti-
us pro peccatis nostris, non pro nostris autem tantum,
sed etiam pro totius mundi, & plura alia in huius veri-
tatis confirmationem adduximus supra quæst. 1. articulo
2. agentes de satisfactioe Christi: sicut enim
Christus sufficienter satisfecit pro peccatis omnium
hominum, ita omnibus remissionem meruit: est e-
nim eadem vtriusque ratio, quia, sicut Christi satis-
factio est infinita, ita & meritum, & verumque ob-
latum est pro salute & redemptione hominum: er-
go de iustitia illam meruit, quia ratione suæ perso-
nalis dignitatis & gratiæ capitis, quæ illam conse-
quitur, non solum sibi, sed etiam alijs de iustitia me-
reri potuit. Et confirmatur, nam hoc modo magis
ostenditur diuina iustitia, & misericordia in remis-
sione peccatorum hominum, ut agentes de satisfac-
tione late diximus.

Dices, si Christus omnibus meruit remissionem
peccatorum, quomodo non omnes illam conse-
quuntur? Respondetur, Ideo dixi sufficienter om-
nibus meruisse, distinguunt enim Theologi du-
plicem rationem, seu considerationem meritorum
Christi, scilicet quoad sufficientiam, & quoad effica-
ciam: & quoad sufficientiam dicunt meruisse
Christum omnibus hominibus remissionem pec-
catorum, quia pro omnibus obtulit sufficientem me-
ritum, quod esset vniuersalis causa, seu generale præ-
tium, quo omnes vti possent: ut à seruitute peccati,
& potestate demonis liberarentur: non tamen me-
ruit hanc remissionem omnibus quoad efficaciam,
quia non applicuit suum meritum, ut omnes infal-
libiliter talem effectum consequerentur, sed voluit
per ordinatam mediâ applicari, mediâ libertatē & vo-
luntate humana, per quam interdum talis applica-
tio impeditur, & ideo Paul. quamuis 2. ad Corint. 2. 1. Chri-
stus dixisset, Erat Deus in Christo mundum reconciliantibus
sibi, scilicet quoad sufficientiam, addidit statim, Oblatimus
pro Christo, reconciliantem Deo, scilicet quoad effica-
ciam, hoc enim pendebat ex eorum arbitrio, sic
etiam Apoc. 1. dicitur Christus lauasse nos à peccatis in
sanguine suo, & tamen cap. 7. quidam specialiter di-
cuntur lauasse stolas suas in sanguine Agni, scilicet quoad
efficaciam. An vero hanc ipsam efficaciam, & ap-
plicationem suorum meritorum Christus illis mer-
uerit, quibus confertur, infra dicetur.

Dico secundo. Simili modo meruit Christus om-
nibus hominibus primam gratiam sanantem na-
turam à lapsu peccati. Est de fide Ioan. 1. Dedit eis potestatem
filios Dei fieri & statim subdit, Verbum caro factum
est, & concludit, Gratiâ & veritate per Iesum Chris-
tum facta est, quod testimonium in huius veritatis
confirmationem optime explicat August. lib. 12. de Anph.
Trinit. c. 9. Eandem conuincit testimonium Pauli ad
Rom. 3. Iustificati gratis per gratiam ipsius per redemptionem,
nem, quæ est in Christo Iesu, & ad Eph. 1. In quo habemus
redemptionem per sanguinem ipsius, remissionem peccatorum
secundum

Coloss. 1.
1. Tim. 2.
Apoc. 1. & 7.
Tit. 2.
Conc. Milani.
Concil. Atrani.
Conc. Trident.

secundum diuinitas gratia eius: quæ abundantius in nobis. Et similia habentur ad Coloss. 1. & 1. ad Timoth. 2. ad Tit. 2. & sæpe alias: & definita est hæc veritas in Conciliis fere integris, Milenit. & Atrani. II. & expressè in Trid. Sess. 6. cap. 7. quare superfluum est testimonia Sanctorum Patrum referre in re tam perspicua, cum præsertim complures supra retulerimus quæst. 1. art. 2. & ex ijs, quæ in sequentibus sectionibus afferemus, hoc à fortiori comprobari possit. Ratio verò eadem est, quæ pro prior assertionem, hæc enim conclusio ex illa necessario sequitur: nam remissio peccati tam originalis, quam mortalis non confertur homini, nisi per infusionem gratiæ & iustitiæ, & ideo Christus vnum sine alio mereri non potuit.

Obiectio: Sed contra. Ergo gratia non datur nobis gratis, sed ex iustitia, quandoquidem iam Christus nobis illam meruit, & pretium dedit, quo illam emeremus, quod repugnare videtur Paulo ad Roma. 3. dicenti, nos esse iustificatos gratis per gratiam ipsius. Et confirmatur, nam Paul. ibidem cap. 4. ait, Mortuum esse Christum propter delicta nostra, resurrexisset autem propter iustificationem nostram, per resurrectionem autem nihil meruit, ut supra diximus: ergo. Ad argumentum responderet hic D. Thom. ad tertium ob-

Responsio. scire: sed illius sensum infra expendemus: nunc breuiter respondetur aliter, primam gratiam nobis gratis dari respectu nostri, id est sine merito nostro de condigno, & hoc sensu dicere Paulum nos iustificari gratis, ut etiam Concilium Trident. exposuit, sessio. 6. cap. 8. respectu vero Christi datur nobis gratia ex iustitia, & ex perfecto merito: unde quando August. lib. de Prædest. sanct. cap. 15. dicit, tam gratis iustificari hominem, quam gratis Deus factus est homo, non simpliciter, sed respectuue intelligendus est, id est, tam ex nullo merito peccatoris illi dari gratiam, quam ex nullo merito Christi humanitati eius data est gratia vniuersalis. Ad confirmationem respondetur, Christum per mortem suam tam remissionem peccatorum, quam iustificationem & gratiæ infusionem nobis meruisse, quia, ut dixi, non potest saltem de potentia ordinaria alterum horum cadere sub merito sine altero: unde S. Thom. infra quæst. 56. artic. 2. ad citatum locum Pauli respondet, in genere causæ exemplaris mortem Christi dici exemplar destructionis peccati: resurrectionem vero iustificationis, per quam animæ vita acquiritur. Dicit etiam potest, Christum esse mortuum, propter delicta nostra, id est, ut pro eis satisficeret, eorumque remissionem quoad sufficientiam nobis mereretur: resurrexisset verò, propter nostram iustificationem non quidem ut per suam resurrectionem illam nobis mereretur, quia iam plene meruerat, sed ut meritum eius posset nobis applicari: nam si Christus non resurgeret, nemo in ipsum crederet, existimaret enim, Vanam fidem esse, & inanem prædicationem eius, ut dicitur 1. ad Corinth. 15. si autem in eum non crederemus, non applicaretur nobis meritum eius nec re ipsa iustificaremur, nemo enim nisi per fidem Christi iustificari potest: ita exposuit hunc locum August. 16. contra Faust. cap. 29. & Fulgent. lib. de Incarnat. & grat. cap. 8.

Concil. Trident.
August.

D. Thom.

1. Cor. 15.

August.
Enigens.

Roman. 5.

Rom. 6. & 8.

Dico tertio. Christus Dominus eodem modo meruit omnibus hominibus gloriam, & æternam vitam. Est de fide, & ex præcedenti conclusione aperte sequitur: nam per gratiam acceptamur ad gloriam, & ideo Christus merendo nobis gratiam, meruit etiam gloriam. Quam rationem satis indicauit Paul. ad Roman. 5. dicens, Iustificati ergo ex fide, pacem habeamus ad Deum, per Dominum nostrum Iesum Christum, per quem & habemus accessum per fidem in gratiam istam, in qua stamus, & gloriamur in spe gloriæ filiorum Dei, & infra, Multo magis abundantiam gratiæ donationis, & iustitiæ accipientes, in vita regnabunt per vnum Iesum Christum, & infra, Ita & gratia regnes per iustitiam in vitam æternam per Iesum Christum Dominum nostrum. Fr. Suarez Tom. 1.

A & ideo cap. 6. concludit, gratiam Dei esse vitam æternam scilicet in semine, & radice: seu vitam æternam esse gratiam in Christo Iesu Domino nostro, & c. 8. Sicut, & heredes, heredes quidem Dei, coheredes autem Christi, & 2. ad Timoth. 1. dicit, promissionem æternæ vitæ factam esse in Christo, & ad Titum. 3. Vi iustificati gratia ipsius, heredes sumus secundum spem vitæ æternæ, & huiusmodi testimoniis refertæ sunt Scripturæ. Et confirmatur, nam Christus Dominus sua morte aperuit nobis ianuam regni cælorum, quæ antea fuerat hominibus clausa, ut infra super quæst. 52. D. Thom. late dicemus: ergo meruit nobis regnum cælorum, atque adeo æternam beatitudinem, Ratio iam tacta est, quia meritum gloriæ coniunctum est cum merito gratiæ, non quia omnis, qui meretur gloriam, meretur gratiam, hoc enim necessarium non est, potest enim gratia gratis dari, per quam quis ex iustitia gloriam meretur: sed quia qui meretur gratiam, etiam meretur gloriam, nam eo modo quo habet gratiam ex merito de condigno, debetur illi ex iustitia gloria. Et hoc modo parulis in gratia de cædentibus datur gloria ex meritis Christi, & debita est ex iustitia, non propria, sed Christi. Addi etiam possunt rationes aliz & congruentiz, quia hic concurrunt omnes conditiones necessariæ ad meritum, & valor operum Christi non solum condignus est, sed etiam superexcedens: pertinet etiam hoc ad dignitatem quandam & excellentiam ipsius Christi, & ad maiorem perfectionem reparationis nostræ: ac denique ad meliorem diuinitæ prouidentiz rationem, ad quam pertinet, ut inferiora per superiora reducantur ad suos fines.

Ex his sequitur, nulli hominum fuisse vnquam remissum peccatum, præsertim originale aut mortale, nec datam esse gratiam primam aut gloriam, nisi propter merita Christi. Hoc sequitur euidenter ex dictis, quanquam enim meritum Christi dicatur causa sufficiens horum effectuum in nobis, prout causa sufficiens distinguitur à causa efficiaci, seu actu efficiente: non tamen dicitur causa sufficiens, prout distinguitur à necessaria, ita enim Christus sufficienter nobis meruit prædicta dona, ut sine eius merito obtineri non possint. Et hoc modo dicitur meritum Christi causam vniuersalem istorum effectuum in omnibus hominibus, quia in quibuscunque sunt, per illud meritum sunt, quamuis ex ipsorum hominum defectu non in omnibus fiant. Et hoc conueniunt omnes Scripturæ citatæ, quæ Christo seu fidei eius, tanquam causæ aut medio necessario, huiusmodi effectus attribuunt: quia non est datum aliud nomen hominibus, in quo salui sunt: & in particulari de hominibus, qui ipsam incarnationem præcesserunt, de quibus nonnulla poterat esse difficultas, hoc late ostendimus supra quæst. 1. art. 3.

Quod si obijciatur, meritum debere antecedere præmium tempore, vel natura. Respondetur. Ex natura rei, & nulla interveniente dispensatione, fortasse ita est, quia meritum est aliquo modo causa efficiens, seu dispositio, aut via ad præmium (omnibus enim his nominibus illud appellat D. Thom. variis in locis, ut patet 1. parte quæst. 23. articulo 5. & quæst. 62. articulo 4. & quæst. 29. de Verit. art. 6.) simpliciter tamen non est semper necessarium, ut in re ipsa meritum antecedit præmium, sed satis est, si præcedat in præscientia eius, qui redditurus est præmium: cum enim meritum non sit causa per se physica præmij, sed moralis, excitans, seu mouens illum, qui daturus est præmium: influere suo modo potest, antequam realiter existat, si per cognitionem moueat præmium, in quo similitudinem quandam habet cum causa finali.

Sed in stabilitatis, quod nec propter merita Christi præuisa potuerit dari gratia antiquis Patribus, nam prius intelligitur præuisa ipsa gratia antiquorum Patrum, quam Christi merita, quia per illam gratiam

2. Tim. 1.
Titum. 3.

Obiectio.
Responsio.

D. Thom.

Obiectio.

H h h 2

*Driedo.
Respons.*

tiam parata est via ad exequendum Incarnationis mysterium, per illam enim electus & sanctificatus est peculiaris populus, ex quo Christus nasceretur: per illam impetrabant antiqui Patres filios, ex quibus Christus descenderet: per illam merebantur aliquo modo exhibitionem tanti mysterij: per illam denique ipsa beatissima Virgo disposita fuit, ut esset digna Dei Mater. Hac difficultate superatus Driedo, dixit, eas præparationes, quas diuina gratia effecit, atque præmiat in populo suo, ut ex illo Christus nasceretur, esse quidem diuinæ gratiæ dona, in Christum ut in finem ordinata, non tamen propter eius merita collata. Sed est intolerabilis sententia, aliàs nec prima gratia sanctificans, nec præseruatio. Virginis ab originali peccato esset ex meritis Christi, quod erroneum est: sed de sententia Driedonis plura in sectione sequenti. Nunc præsens obiectio, si meminerimus eorum, quæ supra quæst. 1. art. 3. tractata sunt, facile expediri potest, probat enim, ordine executionis illam gratiam fuisse priorem, quam incarnationem ipsam: atque adeo, si consideremus Dei præscientiam, tantum ut inuentem res, prout in executione sunt, sic merita Christi non fuisse prius secundum rationem præuisa, quam gratiam antiquorum Patrum: tamen secundum ordinem intentionis & diuinæ prædefinitionis, qua Deus statuit omnes homines redimere per Christi meritum, antecessit præscientia meritorum Christi, propter quæ sic præuisa statuit dare gratiam antiquis Patribus, & merita cōgruentia, ut sese ad tantum mysterium suscipiendū disponerent, ut quæstione etiam secunda art. 11. explicatum reliquimus.

Obiectio 3.

Sed vltius dicit aliquis, si gratia data fuit antiquis Patribus ex meritis Christi præuisis potuisse etiam dari gloriam: ergo nulla est ratio, cur expectatus fuerit Christi aduentus, ut illis daretur. Respondetur, potuisse quidem id fieri, factum tamen non esse: cuius propria ratio est, quia Deo non placuit: congruentia vero est, quia gratia est simpliciter necessaria ad remissionem peccati & amicitiam Dei, & ideo, ne omnes illi homines, qui Christum præcesserunt, perpetuo perirent, conueniens fuit ut Deus prouideret illis modum, quo possent gratiam consequi & remissionem peccati, scilicet, per fidem viam in Christum venturum, & per merita eius præuisa: at vero respectu gloriæ non occurrebat hac necessitas, quia illa temporalis carentia, vel dilatio, solum erat poena quædam, quam non oportuit omni ex parte remitti, cum nondum esset pro reatu totius naturæ Deo satisfactum. Quam rationem indicat D. Thom. infra q. 49. art. 5. ad primum, de qua re ibi, & in q. 52. plura dicemus.

D. Thom.

*De prima
gratia data
Adam in statu
innocentiæ.
Soto.*

Vltimo quæret aliquis, an quod dictum est de gratia data antiquis Patribus ex meritis Christi præuisis, intelligendum sit etiam de prima gratia & iustitia data Adæ in statu innocentie. Quidam enim simpliciter negant, ut Soto lib. 1. de natur. & grat. cap. 6. Mihi tamen contraria sententia probabilior supra visa est quæst. 1. artic. 3. explicando solutionem ad 5. D. Thomæ, ubi ipse D. Thomæ & multorum Patrum autoritate comprobaui, Adam in eo statu habuisse fidem Christi venturi. Ex quo principio, iuncta etiam autoritate D. Thom. 2. 2. quæst. 2. artic. 7. probabiliter eliciui Adam fuisse iustificatum in fide Christi venturi, & in spe meritorum eius. Quæ sententia est etiam valde consentanea ordini prædestinationis Christi, quem ibi explicauimus: pertinet etiam ad Christi honorem, & ideo mihi semper magis probanda videtur. Obiciunt autem aliqui, quod in Christo nullum fuit meritum, quod non spectauerit ad nostram redemptionem: ergo nullum fuit, quod Adam in statu innocentie prodesse potuerit. Respondetur, antecedens esse valde æquiuocum: vnus enim illius sensus esse potest, in Christo nullum fuisse actum meritorium, qui ad nostram redemptio-

nem non profuerit, ordinatusque fuerit, & sic est verum antecedens, sed consequentia mala, quia potuit idem actus esse vilis, & ad redemptionem, & ad alios effectus. Alter ergo sensus est, nullum fuisse in Christo actum meritorium, nisi per modum redemptionis, seu ad solam redemptionem, & in hoc sensu est omnino falsa propositio: nam constat, Christum sibi ipsi meruisse & non per modum redemptionis, constat etiam in quolibet actu Christi fuisse valorem ad totam redemptionem, & ad alios effectus. Vltimus sensus illius antecedentis esse potest, nullum fuisse in Christo meritum, quod non fuerit primario præordinatum propter redemptionem, & dependentem ab illa, seu occasione illius, & hoc, licet probabile sit, non tamen verum, mea quidem sententia, ut circa articulum 2. quæstione 1. satis tractatum est.

SECTIO II.

Verum meruerit Christus nobis dispositiones ad gratiam, seu suorum meritorum applicationem.

Hæc quæstio proprie est de merito Christi quoad efficaciam, & est valde controuersa inter Catholicos. Duobus enim modis applicatur nobis merita Christi, vno modo ex opere operato, ut paruo per baptismum: alio modo, media dispositione vel operatione operantis, ut adulto per contritionem. Dicunt ergo aliqui meruisse Christum, ut paruo baptizato detur gratia, quod autem paruulus baptizetur, non esse ex meritis Christi: & similiter meruisse Christum, ut homini contrito remittatur peccatum, quod autem illi detur auxilium efficax, quo conteratur, hoc non esse ex meritis Christi. Cui sententia videtur multum fauere D. Thom. hic solutione ad tertium. Cum enim proposuisset argumentum, quod fere est fundamentum Capreoli & aliorum, qui hanc sententiam sequuntur, scilicet, quia, si Christus meruit nobis salutem, de iustitia nobis daretur gratia, & non gratis, & iniuste fieret: cum his, quibus non datur: respondet, gratiam non dari nisi iis, qui regenerantur in Christo, hoc autem ipsum esse gratiam, quod, scilicet, homini concedatur, regenerari in Christo, & hoc modo salutem hominis esse ex gratia. Cuius solutionis sensus, ut argumento satisfaciatur, esse videtur, applicationem sacramenti non dari ex iustitia, sed gratis, & in hoc consistere, quod iustificatio nostra gratis fiat, non solum respectu nostri, sed etiam respectu Christi: ergo ex sententia D. Thom. non meruit Christus nobis applicationem suorum meritorum. Eandem doctrinam habet D. Thom. quæst. 19. de Veritate, articulo 7. ad 4. ubi inquit, meritum Christi æqualiter se habere ad omnes quoad sufficientiam, non verò quoad efficaciam, & subdit: Quod accidit partim ex libero arbitrio, partim ex diuina electione, per quam misericorditer effectus meritorum Christi quibusdam conferatur, quibusdam vero iusto iudicio subtrahitur: quibus verbis totam rationem efficaciz & applicationis meritorum Christi refert in diuinam misericordiam, & nullo modo in ipsius Christi merita. Et euidenter in solutione ad 13. inquit, hoc ipsum gratis alicui nostrum a Deo conferri, quod efficaciam meriti Christi consequatur, & ideo gratiam non euacuari per Christi meritum.

Propter quæ testimonia tenuit hanc sententiam Capreol. in 3. distinct. 18. ad argumenta Scoti contra quartam conclusionem, quem ibi sequitur Paulus Soncinas in summa quæstione vnica, conclus. 3. sed latius hoc docuit Dried. de captiu. & redemp. gener. hum. tract. 2. c. 2. p. 3. a. 4. ubi negat, illa dona gratiæ, quæ ante Christum data sunt ut præparationes ad ipsam Incarnationem, seu ad Christi aduentum, fuisse impensa propter merita Christi: quamvis non neget, iustifi-

iustificanti gratiam tunc etiam datam esse propter merita Christi futura. Idem docet in tract. 4. c. 2. par. 3. memb. 3. & Ruard. art. 6. contra Luther. ante medium Ferrar. etiam lib. 4. contr. gent. cap. 55. circa responsum D. Thom. ad 7. rationem, quantum ad applicationem sacramentorum vel meritorum Christi nihil expresse dicit; tamen de dispositionibus ad gratiam docet, dispositiones remotas non esse ex meritis Christi, de dispositione autem ultima dicit contra Capreol. dari ex Christi meritis, propter quædam D. Tho. testimonia, quæ ad rem præsentem nihil mihi referre videntur. Fundamentum huius sententiæ est duplex. Primum, quia alias iustificatio fieret omnino ex iustitia, & nullo modo ex gratia, saltem respectu Christi, quod illis videtur inconueniens, & contra Paulum, vbiunque de gratia iustificationis loquitur, quia iam gratia non esset gratia, sed iustitia. Quod si obiciatur, quia idem sequi videtur in eorum opinione, quia ipsi concedunt, habentem contritionem, seu ei, cui applicatur baptismus, ex iustitia dari gratiam & remissionem peccati respectu Christi. Respondendum, hoc non esse inconueniens, quia sufficienter saluatur ratio gratiæ in ipsa gratuita applicatione, & ita coniunguntur perfectissimo modo ratio misericordiæ & iustitiæ in iustificatione peccatoris: si autem totum fiat ex meritis Christi, prorsus nulla ratio gratiæ intercederet. Secundum, quia, quod huic potius quam illi applicetur Christi meritum, atque adeo, quod hic baptizetur potius quam ille, non est ex merito Christi, sed ex sola diuina electione & misericordia, iuxta illud Pauli ad Ephes. 1. In quo nos sorte vocati sumus, prædestinati secundum propositum eius, qui operatur omnia secundum consilium voluntatis suæ, & ad Romanos 8. Quos præcisiuit & prædestinavit conformes fieri imaginis Filii sui, hoc & vocauit, &c. Quod totum statim in cap. 9. in solam Dei voluntatem & electionem refert, & similia sunt frequentia loca apud Paulum, sed præsertim videntur ad præsentem questionem accommodata illa ultima verba totius epistolæ ad Hebræos: Deus autem pacis aperit vobis omni bono, ut faciatis eius voluntatem, faciens in vobis, quod placeat coram se per Iesum Christum: vbi applicationem videtur referre in beneplacitum Dei, effectum vero in IESVM Christum.

Hæc sententia, quamvis antiquiores Theologi nihil expresse circa illam asserant, quia questionem hanc in propriis terminis non attigerunt, mihi tamen nec probanda, neque in scholis audienda videtur: quia neque veritati, neque pietati consentanea est: impugnat illam late Vega toto libro 4. super Concil. Trident. & lib. 15. cap. 9. & 10. Hofius in Confessione fidei, cap. 41. & 42. Lindanus lib. 3. Panopliæ cap. 36. & alij qui nostra ætate contra Lutheranos scribunt. Ad explicandam ergo, & definiendam veritatem.

Dico: Omne auxilium gratiæ excitantis & adiutantis, quod datur homini, ut se disponat ad gratiam à prima vocatione vsque ad dispositionem ultimam, est effectus & præmium meritorum Christi, qui hæc omnia bona hominibus meruit. Hæc, ut existimo, est aperta sententia D. Thom. supra questio. 7. art. 9. vbi inquit, Christo datam esse gratiam, tantum quædam principio vniuersali in genere habentium gratiam, cuius virtus se extendit ad omnes gratiæ effectus, & operationes, quod artic. 10. repetit, & in art. 11. & in quest. 8. tota, præsertim art. 3. ad 2. vbi fidem etiam mortuam dicit esse ex influxu Christi capitis, & ita omnes recentiores discipuli D. Thom. hanc conclusionem amplectuntur. Quam satis etiam indicat Scot. in 3. dist. 19. quest. vnica. Probo ex Scriptura & sanctis Patribus ad Ephes. 1. Qui benedixit nos omni benedictione spiritali in celestibus in Christo, vbi inquit Ambrosius: Omne donum gratiæ Dei in Christo est, & si quis spreto Christo benedicti se à Deo putat, er-

Fr. Suarez, Tom. 1.

rare se sciatur: & subiungit Paulus: In quo sorte vocati sumus: quo testimonio abutebatur contraria sententia: nam expresse ibi Paulus ait ipsam vocationem dari nobis in Christo, ut notauit August. li. de dono perseverant. cap. 9. & euidentius docuit idem Paul. 2. ad Timot. 1. Vocauit nos vocatione sua sancta, non secundum opera nostra, sed secundum gratiam, quæ data est nobis in Christo Iesu: vbi recte hoc exponit Anselmus, quod etiam confirmat Paulus ad Ephes. 2. generatim dicens, creati nos in operibus bonis in Christo Iesu: vbi totum negotium gratiæ & iustificationis peccatoris, quia ex nullo eius merito aut opere initium sumit, quædam moralis creatio dicitur, quæ tamen tota Christi meritis tribuitur, ut Chrysost. notauit, & cap. 4. inquit Paul. vnicuique dari gratiam, secundum mensuram donationis Christi, qui in Ecclesiam suam influit diuersas gratias, diuersa ministeria, & auxilia ad illa perficienda. Et ad Philip. 1. Vobis, inquit, donatum est pro Christo, non solum ut in eum credatis, sed etiam ut pro ipso pati amini. Ex quo loco colligit August. tract. 3. in Ioan. etiam ipsum initium fidei, & auxilium patientiæ dari propter Christi meritum: & in hunc sensum exponit illud Ioan. 1. De plenitudine eius nos omnes accepimus: ita enim censet simpliciter esse legendum, ut sensus sit, ex plenitudine Christi accepisse nos, non hanc vel illam gratiam, sed simpliciter quicquid boni accipimus, quod ad salutem conferat: postea vero additur: & gratiam pro gratia, id est, secundam pro prima, ut ipse exponit. Et ibidem Chrysost. homil. 13. in eundem sensum exponit sequentia verba: Gratia & veritas per Iesum Christum facta est: dicens illum esse fontem gratiarum omnium. Ac denique Hieron. in eundem sensum tractat illud Isai. 53. Si posuerit pro peccato animam suam, videbit semen longeuum, & voluntas Domini in manu eius dirigetur, id est, inquit, ut quicquid Deus disposuit, illius virtutibus impleatur: quod verbum est valde notandum, dissoluit enim fundamenta contrariæ sententiæ, & indicat punctum & occasionem deceptionis eius.

Secundo probatur eadem conclusio testimoniis Conciliorum & aliorum Patrum, præsertim Augustini: Concilium enim Mileuit. cap. 3. & 4. & Concil. Arausic. II. cap. 5. 6. 7. 19. 22. 24. Innoc. I. rescripto ad Concil. Mileuit. quod est epistola 26. eiusdem, & 93. inter epistolas Augustini: & Coelestinus Pap. epist. 1. ad Episcop. Galliarum loquentes de gratia Dei necessaria ad salutem, & ad opera pietatis, sub qua euidenter comprehendunt omnia auxilia excitantia & adiutantia, & vocationes, & dispositiones remotas & ultimam: loquentes, inquam, de hac gratia Dei, eandem vocant gratiam Christi, quia per Christum datur, & perinde existimant esse, dicere, gratiam Dei, & gratiam Christi, esse necessariam ad hæc omnia. In quo imitati sunt hi Patres Augustinum lib. de Prædestin. Sanct. c. 2. vbi initium iustitiæ tribuit gratiæ Dei, & Christi, & lib. 1. contra duas epistolas Pelagianorum. cap. 9. eodem sensu affirmat, totam gratiam Dei per Christum dari, & similia habet: epist. 106. Denique videtur iam hæc expressa definitio Concil. Trident. Sess. 6. cap. 5. vbi sic inquit: Declarat prætereà, ipsius iustificationis exordium in adultis à Dei per Christum Iesum præueniente gratia sumendum esse, hoc est, ab eius vocatione, &c. Et confirmatur ex vsu & consuetudine Ecclesiæ, quæ omnem gratiam etiam præuenientem, & conuersionem ipsam seu vocationem ad fidem, postulat per Iesum Christum Dominum nostrum: persuaas, omnia hæc danda esse nobis per Christum, hoc est, per meritum eius. Vnde eleganter August. enarrat. 1. in Psalm. 108. Oratio, inquit, quæ non sit per Christum, non solum non potest delere peccatum, sed etiam ipsa sit in peccatum, & Bernard. serm. 13. in Cant. Quidquid sapientiæ, quicquid virtutis te habere consilas, Dei virtuti, Dei sapientiæ, deputa Christo: origo fontium & fluminum mare est, virtutum & scientiarum Dominus Iesus Christus.

Hhh 3 Ter-

Tertio, ut hoc ratione ostendatur, similiter fundamentum contrariae sententiae destruat, distinguendum est in operibus diuinæ gratiae ordo intentionis ab ordine executionis, ut supra late explicuimus, q. 1. artic. 3. quia nunc ergo verum sit, ut infra latius tractabimus, Deum elegisse ad gloriam, vel gratiam, vel fidem hos homines potius quam illos ex sola suauoluntate, & non propter merita Christi: nihilominus voluit conferre illis omnibus necessaria media, & infallibilia, per quae gratiam vel gloriam consequerentur per ipsum Christum. Quod euidenter docet Paulus locis citatis, & ostendimus iterum inferius, cum explicabimus, quo modo praedestinatio nostra fit ex meritis Christi. Et quod non repugnet, per se manifestum est, quia sicut Deus elegit Iacob, quam Esau ad gloriam, sine meritis Iacob, & nihilominus voluit, ut Iacob non cōsequeretur gloriam sine meritis: ita potest eligere hunc hominem potius quam illum ad gloriam, & consequenter ad omnia, quae necessaria sunt ad gloriam, sine meritis Christi, & nihilominus non conferre illi aliquid medium, seu aliquam gratiam quae disponitur ad consequendam gloriam nisi propter merita Christi. Quod autem ita factum sit, probatur, quia ante omnem hanc gratiam praueientem, & excitantem collatam hominibus antecessit meritum Christi, vel in re ipsa, vel in praesensione diuina, ut sed. praeced. explicatum est: & meritum Christi dignum est omni premio huiusmodi, imo est maius & excellentius illo, & huiusmodi ratio prouidentiae perfectior est, & magis consentanea diuinæ sapientiae, & cedit in maiorem quandam dignitatem ipsius Christi, & totius humanae naturae ergo. Et confirmatur, quia hoc pertinet ad perfectam Christi redemptionem, si enim non meruisset nobis, omnes huius gratias, non meruisset perfecte iustificationem nostram, nec gratiam necessariam ad consequendam iustitiam, & remissionem peccati, ut per se constat, & magis ex sequentibus patebit. Unde confirmatur secundum conclusionem, quia Adam, quod in ipso fuit, meruit nobis carentiam omnis gratiae, omnisque diuini auxilii, ergo Christus ut perfectissimus redemptor, hanc omnia nobis promeruit, quia non sicut delictum, ita & donum, sed longe efficacius, & in suo genere excellentius.

Et ex hac conclusione sequitur primum, meruisse Christum omnibus adultis omnes dispositiones ad gratiam, quas de facto recipiunt, tam remotas, quam ultimam, probatur ex dictis. Primo, quia hi actus sunt aliquo modo supernaturales, e.g. sunt dona Dei gratuita, ergo dantur nobis per Christi merita. Secundum, hi actus non alia ratione sunt dona Dei, nisi quia per illius gratiam excitantem, & adiuuantem efficiuntur in nobis, ergo eadem ratione sunt dona Christi, & effectus meritorum eius, quia tota illa gratia adiuuans & excitans, est ex illius meritis, ut probatum est. Tertio specialiter de ultima dispositione, quia cum illa infallibiliter coniuncta est iustificatio, & remissio peccati, ergo si posset homo sine meritis Christi habere hanc dispositionem, posset etiam sine eiusdem meritis consequi iustitiam & remissionem peccati, sicut si homo per solas vires naturae posset habere huiusmodi dispositionem, per easdem posset à se expellere peccatum. Responderi posset, actum, qui de facto est ultima dispositio ad gratiam, posse haberi sine meritis Christi, tamen quod illa acceptetur, ut sufficiens dispositio, & habeat secum coniunctam infallibiliter iustitiam, & remissionem peccati, esse ex meritis Christi: cum enim contritio de se sit insufficiens ad satisfaciendum Deo, tamen propter Christi meritum Deus illa contentus est, & habenti illam confert iustitiam & remissionem peccati, sicut in attritione manifestum est, respectu iustificationis per sacramentum comparandae, illa enim de se non erat sufficiens dispositio, tamen propter Christi meritum acceptatur ut sufficiens, iuxta quā

Responsio
aduersarij.

A responsionem dicendum esset, actum contritionis non haberi ex meritis Christi, tamen in esse ultimam dispositionis esse ex illis, quia ab illis habet, quod illam rationem induat.

Sed haec responsio, & doctrina omnium falsa est, tum propter rationes factas: tum etiam quia, ut verum sit, illum actum ut est ab homine, prius natura, quam iustificetur, non esse condignam satisfactionem pro peccato, tamē ex natura sua est actus maxime proportionatus ipsi iustitiae & charitati, unde de se & natura sua est proxima dispositio ad infusionem iustitiae, praesertim si includat amorem Dei super omnia, sicut actus fidei est proxima dispositio ad habitum fidei: si ergo hos actus posset homo habere sine Christi meritis, non fuissent admodum necessaria talia & tanta merita ad remissionem peccati obtinendam: tum etiam quia Concil. Trident. totam iustificationem nostram tribuit Christi meritis, vnum autem ex praecipuis, & maxime requisitis in iustificatione, est haec dispositio. Quarto & vltimo, quia perfectum agens non tantum inducit formam, sed ad illam etiam disponit: Christus autem per sua merita perfectissimo modo in nobis operatur, habet enim perfectum influxum capitis, unde non potest requirit membra coniuncta corpori, ut in illa possit influere: sed efficaciter habet ad influendum in membra separata, quae tantum sunt membra in potentia, velle coniungat corpori suo, ut supra cum D. Tho. quæst. D. Thom. 8. notauit: & haec ratio tam de proxima, quam de remotis dispositionibus procedit. Dices. Hi actus sunt liberi, si ergo pendent à nostra libertate, quomodo possunt esse dona data ex meritis Christi? Respon. 2. quæst. 1. sicut sunt dona Dei, ita sunt premia meritorum Christi, vtrumque autem habent quatenus sunt actus supernaturales procedentes ab auxilijs excitante & adiuuante, sufficientibus, & efficacibus.

Secundo sequitur, applicationem omnium mediorum, per quae homini infunditur prima gratia, & datur remissio peccati, esse ex meritis Christi. Hoc probatur ex dictis primo ratione generali, quia haec applicatio est maximum donum Dei, & maxime necessarium ad salutem: sed Christus meruit nobis omnia Dei dona, & omnia media necessaria ad salutem, ut ostensum est, ergo. Secunda in specialia explicatur, quia haec applicatio meritorum Christi, aut sit ex dispositione operantis, ut per contritionem, aut sit ex opere operato, ut per sacramenta: si per primo modo, iam ostensum est, non solum contritio dari gratiam ex meritis Christi, sed etiam contritionem ipsam, & quicquid gratiae ad illam habendam confertur, propter eadem merita dari: sed merita Christi non applicantur hoc modo, nisi per ipsam contritionem, ergo talis applicatio etiam est ex meritis Christi. Et confirmatur, quia tunc applicatio fit per fidem Christi viuam, sed ostensum est hanc fidem esse donum datum propter merita Christi, ergo. Et ex hoc probatur alia pars scilicet, eum applicatio meritorum Christi si per sacramentum, ex opere operato etiam dari propter merita Christi, non solum effectum sacramenti, sed etiam ipsum sacramentum: tum, quia nulla est ratio, cur applicatio meritorum Christi facta vno modo, sit effectus meritorum Christi, & non alio modo: tum etiam, quia ipsa met applicatio est donum Dei maxime necessarium ad salutem: tum praeterea, quia sicut adultus vocatur ad fidem, & trahitur ad Ecclesiam per vocationem Dei efficacem, ita paruulus trahitur per baptismum, qui potest dici veluti quaedam efficax vocatio eius: ergo, sicut in adulto ipsa vocatio est ex meritis Christi, ita in paruulo ipse baptismus. Quod ita etiam explicatur, nam in adulto ipsa voluntas suscipiendi baptismum est ex Christi merito, ergo etiam respectu paruuli illa Dei prouidentia qua fit, ut prius, quam moriatur, baptizetur, & quod parentes, vel aliquis loco eorum habeat voluntatem, & curam, ut ille baptizetur, est sit.

Est specialis gratia Dei præueniens ipsum: cur ergo hac non erit ex meritis Christi, sicut offensum est de omni auxilio gratiæ, quod datur adultis? Vltimo, ratio fundamentalis est, quia, sicut Deus sua voluntate elegit hos potius quam illos ad gloriam, vel gratiam, vel alia supernaturalia dona, ita manifestauit Christo hanc suam electionem, & voluntatem: ergo quamuis Christus omnibus meruerit, non tamen æque pro omnibus obtulit sua merita, sed iuxta electionem Patris, aliter obtulit pro electis, & aliter pro alijs, & pro hoc paruulo obtulit, ut illi infallibiliter applicaretur baptismus, pro alio autem minime, sed tantum generali modo, ut magis ex sequenti illatione constabit.

Christus & quoad sufficientiam meriti, & quoad efficaciam.

Tertio sequitur, Christum Dominum meruisse, non tantum quoad sufficientiam omnibus hominibus omnia dona gratiæ, sed etiam quoad efficaciam meruisse aliquibus specialia dona, seu ut sua merita in illis haberent infallibiliter aliquem effectum gratiæ. Hoc sequitur manifeste ex præcedentibus, quia Christus, quamuis meruerit omnibus quoad sufficientiam, quibusdam tamen meruit, ut cum effectu illis applicarentur sua merita: hoc autem est mereri quoad efficaciam. Quod præterea ex modo loquendi sacre Scripturæ confirmatur, Ioannis enim 17. inquit Christus, Ego pro eis rogo, non pro mundo rogo, sed pro ijs, quos dedisti mihi, & infra, Pater sancte serua eos in nomine tuo, quos dedisti mihi, ut sint vnum sicut & nos, & infra, Non rogo, ut tollas eos de mundo, sed ut serues eos à malo, & infra, Non pro eis autem rogo tantum, sed & pro eis, qui credituri sunt per verbum eorum in me, ut omnes vnum sint, & infra, Pater, quos dedisti mihi, volo ut vbi sum ego, & illi sint mecum. Quo loco aliter Christus orat pro Apostolis, & pro electis, quam pro vniuerso mundo, quia pro illis orat, ut efficaciter eis applicetur suum meritum, quomodo nunquam orauit pro omnibus hominibus vnde in eisdem verbis ostendit absolutam & efficacem voluntatem salutis illorum pro quibus orat. Vnde Iustin. Martyr. in quæst. 23. ad orthodoxos aduertit, illam orationem Christi, Sancti fidei eorum veritate, non esse falsam pro Iuda, quia fuit efficax, sed pro ceteris Apostolis: & Luc. 22. dixit Iesus Petro, Ego rogavi pro te, ut non deficiat fides tua, & tu aliquando conuersus confirma fratres tuos, quæ oratio fuit sine dubio efficax: meruit ergo per illam Christus & Petri conuersionem, & infallibilem perseverantiam in fide. Deinde Luc. 21. dicit Christus Apostolis, Ego dabo vobis os & sapientiam, cui non poterunt contradicere, & resistere, omnes aduersarii vestri: sicut ergo Christus est dispensator horum donorum Dei, & quibusdam illa donat, & non alijs: ita etiam illa meruit nobis, & quibusdam ita applicuit sua merita, ut efficaciter illa consequantur, non vero alijs. Denique Paulus ad Hebr. 5. sic inquit, Qui in diebus carnis sue preces, supplicationesque ad eum, qui posuit illum saluum facere à morte, cum clamore valido, & lacrymis offerens, exauditus est pro sua reuerentia, & infra, & conuincimur, factus est omnibus obtemperantibus sibi causa salutis æternæ, est ergo oratio Christi efficax & infallibiliter exaudita, si ex voluntate absoluta procedat. Vnde, sicut diuersimode pro hominibus orauit, ita diuersimode etiam meruit, alijs sufficienter, alijs efficaciter, propter quod licet omnium sit vniuersalis redemptor, & sufficiens causa salutis, speciali tamen modo est causa efficax salutis eorum, quos sibi facit obediens. Et confirmatur tandem, quia incredibile est, non aliter obtulisse Christum sua merita pro illis, quos sciebat esse electos à Patre, quam pro alijs: cum videret voluntatem Patris esse, ut illi infallibiliter saluarentur, & non alijs, cui voluntati ipse se in omnibus conformabat.

D. Thom. Ad fundamenta contrariæ sententiæ. Ad D. Thom. respondetur, male à citatis autoribus referri, & peius explicari, nam in illa quæst. 19. de Verit. artic. 7. ad 8.

A expresse dicit, meritum Christi sufficienter operari salutem humanam, ut causam vniuersalem, sed oportere, hanc causam applicari singulis per sacramenta, & per fidem formatam, quæ per dilectionem operatur: Et ideo, inquit, requiritur aliquid aliud ad salutem nostram præter meritum Christi, cuius tamen meritum Christi est causa: docet ergo aperte D. Thom. meritum Christi esse causam etiam ipsius fidei vel cuiuscunque alterius medijs, per quod ipsum meritum Christi nobis applicatur. Et in hac 3. p. infra. q. 21. art. 4. ad 2. dicit, Christum non absolute orasse pro omnibus, sed pro prædestinatis, ut vitam consequerentur æternam: sentit ergo, Christum prædestinatis meruisse efficacem applicationem suorum meritum. Cum ergo hoc loco ad tertium dicit, regenerari in Christo, esse gratiam homini factam, intelligit respectu ipsius hominis, non respectu Christi, & eodem sensu dicit, salutem hominis fieri ex gratia, & eodem sensu loquitur in locis alijs citatis ex q. 29. de Verit. ut ipse se explicuit in solutione ad 8. iam citata: imo in eadem solutione ad quartum ait, meritum Christi æqualiter se habere ad omnes quoad sufficientiam, non quoad efficaciam: quod intelligendum est non tantum ex parte effectus, qui in vno fit, & non in alio, sed etiam ex parte voluntatis, qua ipse Christus meruit, & diuerso modo obtulit sua merita pro diuersis, ut explicatum est. Quia vero prima radix huius diuersitatis fuit electio & voluntas diuina, cui se voluntas humana Christi conformauit, ideo absolute & simpliciter totum hoc negotium tribuitur gratiæ voluntati Dei, ut magis in sect. vltima explicabimus. Et hunc etiam colligitur, quo modo sit intelligenda comparatio inter Christum, & Adamum, quam D. Thom. hic ponit in eadem solutione ad tertium, conueniunt enim in hoc, quod sicut peccatum Adæ fuit prima radix omnis mali culpæ, & pænæ, ita meritum Christi est prima radix omnis boni, & gratiæ humano generi collata: tenet etiam in hoc similitudo, quod sicut generatio carnalis ex peccato Adæ habet (ut ita dicam) vim & efficaciam ad influendum originale peccatum, ita regeneratio in Christo, quæ fit per baptismum, ab ipso Christo habet vim ad influendam iustitiam: differunt tamen, quia peccatum Adæ non est causa ipsius naturalis generationis, nec dispositionis ad illius effectum necessariæ, nec denique est causa, quod iste homo generetur, quamuis sit causa, ut generetur contrahat peccatum: nam illud, quod naturale est, est per se bonum, & per se ordinatum à Deo, vnde non trahit originem ex peccato: at vero meritum Christi, & est causa ipsius spiritualis regenerationis, & dat illi efficaciam, & influit in effectum eius, & simul etiam causa est, ut hic homo regeneretur, propter quem specialiter suum obtulit meritum: quod bene indicauit Scot. dicta dist. 19. dicens, hoc fuisse potissimum in merito Christi, quod meruit, non coniunctos coniungi.

Ad rationes ex dictis patet responsio, ad primam enim respondetur, quamuis omne opus gratiæ quod in nobis fit, propter merita Christi fiat, nihilominus veram saluari rationem gratiæ: tum quia respectu nostri totum hoc fit mere gratis, tum etiam quia includendo ipsum Christum, & meritum eius, & modum merendi, & offerendi sua merita pro nobis, totum negotium nostræ salutis duxit originem ex sola gratia diuina voluntate & electione. Ad secundam vero respondetur, concedendo non esse ex merito Christi hoc totum, scilicet, ut huic potius quam illi applicetur eius meritum, seu quod hic potius quam ille baptizetur: est tamen ex meritis, ut hic baptizetur, & ut huic applicentur eius merita: in illa enim comparatione includuntur duo, scilicet, ut hic baptizetur, & non alius, & hoc posterius Christus non meruit, licet meruerit primum: quia illud non pertinet ad remunerationem, sed potius ad pœnā, vnde non est,

Hhh 4 opus

opus gratiæ, sed iustitiæ, & occultæ iudicii Dei. Neque A
testimonia Pauli ibi adducta aliud ostendunt: imo si
recte expendantur, nostram sententiam cōfirmant,
vt de testimonio ad Ephes. tractatum iam est, & de
ultimo testimonio ad Heb. ex ipsis verbis facile con-
stare potest: dicitur enim Deus aptare nos in omni
bono iuxta beneplacitum suum, hoc tamen facere
per Iesum Christum: quanquam ergo electio sit ex
voluntate Dei, tamen executio est per merita Chri-
sti. An vero ipsa etiam electio fundata sit in Christi
meritis, dicitur in fest. vltim.

S E C T I O III.

*Utrum Christus Dominus meruerit nobis omnia
dona gratiæ, quæ post primam iustificationem B
conferuntur.*

Hæc quæstio multā comprehendit, quia hæc do-
na variā multiplicia esse possunt: omnia tamē
sub vnā quæstione comprehendimus, vt prolixita-
tem vitemus, & quia in omnibus ferē eadem est ra-
tio quæstionis. Primum tamen omnium hic iam nō
agimus de habitibus infusis, qui iustificantiē gra-
tiam comitantur, velin illa aliquo modo continen-
tur, vt sunt virtutes Theologicæ & morales, & Spi-
ritus Sancti dona: quia perfecta iustitia omnes hos
habitus complectitur, & ideo vbi probatum est, pri-
mam iustitiam dari ex meritis Christi, demonstratū
relinquitur, omnes hos habitus infundi nobis pro-
pter eadem merita, vnde Concil. Trident. sess. 6. cap.
7. definit, in iustificatione accipere hominem per
Christum fidem, spem & charitatem, vbi de habitibus
loquitur, vt in superioribus tractatum est. Et in-
ferius dicit, Christianam iustitiam, quam prius di-
xerat includere infusionem gratiæ & donorum, da-
ri per Christum Iesum. Secundo non tracto de effe-
ctibus sacramentorum, in quibus variæ includun-
tur perfectiones, præter primam gratiam iustifican-
tem, vt augmentum gratiæ, remissio venialium pec-
catorum, seu penarum temporalium, varia auxilia
seu gratiæ sacramentales, characteres, seu spirituales
potestates: nam hæc omnia, & quidquid per sacra-
menta ex meritis Christi habent virtutem, &
nihil aliud sunt, quam organa per quæ merita Chri-
sti nobis applicantur, vt constat ex Concil. Triden-
t. sess. 7. & trademus latius infra agentes de sacramen-
tis. Relinquitur ergo quæstio de aliis donis, quæ ex-
tra sacramentum homini cōferuntur post primam
iustitiam, quæ ad quatuor capita reuocari possunt,
scilicet: auxilia excitantia, & adiuantia, quæ ho-
mini dantur ad bene operandum post acceptam pri-
mam gratiam. Secundo meritum augmenti gratiæ
& gloriæ, atq; adeo ipsum meriti augmentum gratiæ &
gloriæ. Tercio, satisfactio pro venialibus culpis &
temporalis poena. Quarto, perseverantia in gratia vs-
que ad finem vitæ.

Concil. Trid.

Concil. Trid.

Nu. 10. auxi-
lium gratiæ
conferuntur in
iustificatione
per meritum
Christi.

Dico ergo primo: Omnia gratiæ auxilia, quæ ho-
minibus iustificatis conferuntur, effectus sunt me-
ritorum Christi. Hæc conclusio ex eisdem principiis
probanda est, quibus supra probauimus similem as-
sertionem de auxiliis antecedentibus iustificatione,
quia testimonia Scripturæ & Sanctorum generaliter
de omnibus loquuntur. Et ratio est eadem, quæ hoc
modo potest commodè explicari: hæc enim auxilia,
quædam sunt, veluti connaturalia ipsi gratiæ, ad eū
modum, quo concursus ad operandum debitus est
vnique facultati: & hæc auxilia intelliguntur ca-
dere sub idem Christi meritum, sub quo cadit ipsa
prima gratia. Sicut enim cum meruit nobis Chri-
stus primam gratiam, meruit perpetuam eius con-
seruationem, quamdiu nos peccati impedimentum
non obiecerimus: ita etiam meruit illam aptam &
expeditam ad operandum quantum necesse esset ex

parte ipsius gratiæ: quia non tantum meruit illam,
vt esset in nobis, sed etiam vt per illam operari pos-
semus: meruit ergo auxilium, seu supernaturalem
concursum simpliciter necessarium ad operandum.
Alia vero sunt auxilia extraordinaria: & vberiora,
& hæc rursus interdum dantur homini iusto ex be-
neplacito Dei sine merito suscipientis: atque adeo
mere gratis respectu illius: & de his etiam est certū
semper dari propter merita Christi, vt euidenter
probant omnia superius adducta, quæ generaliter
loquuntur de omnibus gratiæ donis, hoc autem est
speciale donum gratiæ distinctum omnino ab ipsa
prima, & ideo non solum est ex meritis Christi, sed
etiam est noua applicatio talium meritorum: & hoc
optime cōfirmant illa verba Christi Ioann. 15. Sine
merito potest facere. Interdum vero aliquod ex his
auxiliis confertur ex merito hominis iustificati qui
orando, operando, & bene se disponendo, per pri-
mam gratiam & priora auxilia impetrat, & de con-
digno meretur alia maiora sibi necessaria & valde
utilia, & de his eadem est ratio, quæ de augmento
gratiæ, & merito de condigno illius.

Ex his tamen obiter inferitur, & dico secundo, do-
num perseverantiæ semper esse effectum meritorum
Christi, quia hoc donum includit specialia auxilia,
vel specialem Dei prouidentiam, quæ homini con-
feruntur, vt infallibiliter in gratia moriatur, quod est
sine dubio magnum donum gratiæ, vt Concilium
Trident. sess. 6. illud appellauit, & est ita distinctum
ab ipsa prima gratia & illi non debitum, vt non pos-
sit cadere sub meritum de condigno hominis iustifi-
cati: est ergo ex illis donis, quæ de condigno dantur,
solum propter merita Christi. Et cōfirmatur pri-
mo, quia hoc donum est maxime necessarium ad sa-
lutem æternam consequendam, ergo Christus, qui
est autor & perfectissima causa meritoria nostræ sa-
lutis, est etiam autor, & causa huius doni. Cōfirma-
tur secundo, quia, vt infra ostendam, Christus me-
ruit prædestinationem nostram, impossibile autem
est mereri prædestinationem, non merendo hoc per-
seuerantiæ donum, quod est vnus ex potissimis effe-
ctibus prædestinationis, & quali complementum
eius. Item supra ostensum est, meruisse Christum
prædestinatis efficacem applicationem suorum me-
ritorum ad primam iustitiam, & remissionem pec-
cati consequendam, quæ infallibiliter consequentur
vitam æternam: quia pro illis hoc modo obtulit sua
merita, quoniam sciebat esse ab æterno Patre electos,
ergo obtulit sua merita, vt illis daretur perseveran-
tiæ donum, quod necessarium est ad vitam æternā
consequendam. Denique vnus homo potest vel sibi,
vel alteri mereri de congruo hoc donum, petendo &
obsecrando, sed Christus ita orauit pro electis, ergo
ipse de condigno & ex perfecta iustitia meruit illis
hoc donum. Et iuxta hanc doctrinam & similem tra-
ditam sect. præcedenti intelligitur optime doctrina
Concilij Valentini tempore Lotharii cap. 4. vbi dicitur: Certe
Christum obtulisse sua merita, seu effudisse suum
sanguinem pro impiis, & qui in peccatis moriuntur:
ipsum autem Concilium definit, hoc premium dari
esse ad multorum exhaurienda peccata, illorum, sci-
licet, qui credendo in Christum non pereunt, sed vi-
tam æternam consequuntur, hoc enim intelligen-
dum est de merito quoad efficaciam, & de illo spe-
ciali modo quo premium sanguinis sui pro prædesti-
natis obtulit: nam quoad sufficientiam pro omnib.
hominibus meruit Christus, & premium obtulit, vt
dictum est.

Dico tertio, Christus Dominus meruit nobis au-
gmentum gratiæ & gloriæ, & omnes actus, quibus
illā mereamur. Probatur primo ex Ioan. 15. vbi Chri-
stus se gratiæ

Donum p.
seuerantia
semper est
effectus m.
meriti Chri.
Concil. Trid.

Concil. Trid.

Christus
meruit
augmētum
gratiæ

de gloria,
& omnes
animi, qui
illam
merentur.

Conc. Trid.

Concil. A-
raus.
Ephes. 2.

Ephes. 4.

Duplex sen-
sus conclusi-
onis posita.

Durand.

flus se comparat viti, & iustos palmitibus; & subdit:
Sicut palmes non potest ferre fructum à semetipso, nisi man-
ferit in vite, sic nec vos, nisi in me manseritis. Et rationem
subdit: Quia sine me nihil potestis facere; significans,
sicut palmes non potest crescere sine influxu vitis,
ita neque iustum sine influxu meritorum Christi.
Vnde Trident. sess. 6. cap. 16. colligit, Christum in-
fluere virtutem in iustos, tanquam caput in mem-
bra, & tanquam vitem in palmites: Quia virtus, in-
quit, bona eorum opera antecedit, comitatur, & subsequi-
tur, & sine illa nullo pacto Deo grata, & meritoria esse pos-
sunt, & idem significat sess. 14. capit. 8. ut statim pon-
derabimus. Indicat etiam Concil. Arausicanum II. cap. 24. explicans eundem locum Ioannis. Et con-
firmari potest ex Paul. ad Eph. 2. dicente, Super adifi-
cati super fundamentum Apostolorum, & Prophetarum, in
ipso summo angulari lapide Christo Iesu, in quo omnis edi-
ficatio constructa crescit in templum sanctum in Domi-
no. Et clarius cap. 4. Veritatem autem faciemus in chari-
tate, crescemus in illo per omnia, qui est caput Christus, ex
quo totum corpus compactum, & connexum per omnem
iuncturam subministrat, secundum operationem in
mensuram vniuscuiusque, membri augmentum corporis facit,
in edificationem sui in charitate. Ex quibus testimo-
niis manifeste constat, omne augmentum spirituale
& consequenter omne meritum esse ex influxu me-
ritorum Christi. Hoc vero vt ratione declaratur,
obseruandum est, duobus modis explicari posse,
primo ratione auxiliorum, quæ iustis dantur ad be-
nè merendum, & per merita crescendo in gratia:
& in hoc modo nulla est difficultas, ostensum est enim
hæc auxilia dari propter Christum, declaratum etiã
est, quod sicut actus nostri & merita nostra di-
cuntur dona Dei, quia sunt supernaturalia bona ad
quæ operanda nos trahimur & subleuamur per su-
pernaturalia auxilia: etiã possunt dici dona Chri-
sti, quia propter eius merita hæc omnia conferuntur.
Tamen ex vi huius modi ipsum argumentum gra-
tiæ non dicitur dari propter merita Christi, nisi in
radice, id est, in auxilio, quod propter Christum da-
tur ad promerendum tale augmentum.

Secundo modo hoc explicari potest ratione va-
loris & meriti illorum operum, quibus promeremur
tale augmentum, ita vt propter Christum, non solum
nobis conferatur auxilium ad efficiendum opus me-
ritorium, sed etiam detur ipsi operi valor, propter
quem acceptetur, vt condignum meritum talis au-
gmenti gratiæ aut gloriæ. Et hic modus est diffi-
cilior, quia opus supernaturale à gratia procedens in-
trinsece & natura sua habet proportionem & con-
dignitatem cum tali premio, & valorem sufficien-
tem ad illud: ergo non est quod per Christi meritum
conferatur. Imo nec conferri posse videtur, quia, vt
recte notauit Durand. in 3. dist. 18. q. 3. num. 7. quam-
uis vni possit dari præmium propter meritum alte-
rius, tamen meritum vnius non potest fieri meritum
alterius, quia neque operatio vnius potest fieri ope-
ratio alterius, consistit enim meritum in propria &
spontanea operatione: meritum ergo Christi non po-
test fieri meritum nostrum, ergo nec merita nostra
habere possunt à merito Christi, vt sint merita, neque
vt habeant valorem maiorem, quam de se nata sunt
habere. Probatur hæc vltima consequentia, quia neque
nostris operibus aliquid additur intrinsicè, neque
inherens illis propter Christi merita, à quo habeant
valorem illum, nihil enim huiusmodi fingi potest:
neque ipsa Christi merita per se ac formaliter possunt
hunc valorem conferre nostris operibus, vt osten-
sum est, neque sola aliqua denominatio, vel habitu-
do extrinseca ad hoc sufficit, alias nostra merita non
essent vera merita, sed propter Christum acceptaren-
tur vt talia, quamuis reuera talia non sint. Nihilomi-
nus multorum sententia est, etiam hoc posteriori
modo habere Christi meritum in fluxum in nostra
merita, & in omnem effectum eorum, ita vt quid-

A quid nos meremur, non solum detur nobis propter
nostrum meritum, sed etiam propter meritum Chri-
sti: & nostra opera non habeant rationem meriti,
quam nunc habent, tantum ex sua bonitate & qua-
litate, & proxima gratia, à qua procedunt, sed etiam
ex coniunctione ad meritum Christi in quo nitun-
tur, & à quo habent vim & efficaciam, vt ex perfecta
iustitia illis debeatur præmium. Hanc sententiam
late defendit Hosius in confessione Polonica, cap. 73. vbi refert Albert. Magn. Bonauent. Gab. & alios:
multa etiam in eadem sententiam congerit Vega
lib. 15. in Trident. à cap. 4. vsque ad 10. & 18. indicant
etiam Caiet. tom. 3. opuscul. tract. 10. cap. 9. Soto in 4.
dist. 19. q. 1. art. 2. conclus. 3. & est opinio satis pia
& probabilis, & consentanea locutionibus Scriptu-
ræ & Sanctorum, quas de hoc Christi merito, & de
effectu quem in nos influit adduximus: & præsertim
videtur illi multum fauere Concil. Trident. vt sta-
tim referam.

Oportet tamen conuenienter illam explicare, non
est enim negandū, quin nostra merita sint vera me-
rita, ita vt opera iustorum ex gratia procedentia ex
se habeant intrinsicam dignitatem, & proportionem
cum premio, quam haberent, etiam si intelligere-
mus hominem esse iustum, & bene operari absque
meritis Christi: sicut multi de angelis existimant, &
de homine in statu innocentie, & hoc bene probant
rationes paulo antea posite: nihilominus tamē quia
posset Deus hæc opera quātumvis digna & propor-
tionata premio, non ordinare ad meritum, nec ac-
ceptare ad præmium, quia infinitis aliis titulis sunt
illi debita: ideo sancti Patres diuinæ gratiæ attri-
buunt, quod voluerit nostra esse merita, quæ sunt
ipsius dona, vt Celestinus Pap. loquitur epist. 1. cap.
12. & Trident. sess. 6. cap. 16. Hæc autem gratia con-
fertur nobis propter merita Christi, & in illis fun-
datur, ipse enim est autor nobis bonorum omnium,
& omnis gratiæ. Vnde August. lib. 13. de Trinit. cap.
10. recte ad hoc propositum accomodat illud ad
Ephes. 4. Ascendit in altum, dedit dona hominibus, dicens
hæc dona esse merita nostra, per quæ ad summam
beatitudinem peruenimus. Deinde dictum est supra
q. 1. art. 2. ad rationem meriti de condigno non requiri
tantum proportionem operis, sed etiam promissio-
nem, in qua opus ipsum nitatur, vt habeat vim & ef-
ficaciam ad exigendum præmium de iustitia: hæc
ergo promissio facta nostris operibus referenda est
in Christi merita, vt colligitur ex Paul. 1. ad Timot. 1.
1. dicente, Paulus Apostolus Iesu Christi per voluntatem
Dei, secundum promissionem vitæ, quæ est in Christo Iesu.
Et ex Concil. Trident. sess. 6. cap. 16. dicente, Bene o-
perantibus vsque in finem, & in Deo sperantibus proponen-
da est vita æterna, tanquam gratia filijs Dei per Christum
Iesum misericorditer promissa, & tanquam merces ex ipsius
Dei promissione bonis ipsorum operibus, & meritis fideliter
reddenda. His ergo modis recte intelligitur, Christi
merita influere in nostra merita, vt vera & efficacia
merita sint. Quo sensu dixisse etiam videtur Concil.
Trident. sess. 14. cap. 8. de nostra satisfactione loquens.
Nec vero ita nostra est satisfactio hæc quam pro peccatis
nostris exolumus, vt non sit per Christum Iesum. Quod
infra magis explicans, inquit, Omnis gloriatio nostra
in Christo est, in quo viuimus, in quo meremur, in quo sa-
tisfacimus, facientes fructus dignos penitentiae, qui ex illo
vim habent, ab illo offeruntur Patri, & per illum acceptan-
tur à Patre: quæ vltima verba sunt valde notanda,
videtur enim aperte continere sensum à nobis ex-
plicatum.

Tertio addi potest probabile esse, nunc opera iu-
storum, qui sunt membra Christi, referri ad maius
premium, quam de se postulerent, ex sola propor-
tione quasi connaturali, quam habent cum premio,
quo modo multi intelligunt pie illud Ioan. 10. Ego
veni vt vitam habeant, & abundantius habeant. Hoc au-
tem verum esse potest, vel quia nunciatus, quia est
membrum

Hosius,
Albert.
Mag.
Bonauent.
Gabr.
Vega.
Caiet.
Soto.

Quo modo
in illigenda
sit conclusio
in secundo
sensu.

Celestin.
Pap.
Concil. Trid.
August.

Ephes. 4.

1. Timot. 1.

Conc. Trid.

Conc. Trid.

Ioan. 10.

membrum Christi, habet maiorem quādam dignitatem moralem apud Deum, quā redundat in ipsius opera, & confert illis maiorem quandam valorem & estimationem moralem: vel certe, quia propter Christi meritum effectum est, ut maius premium sit illis premium. Ultimo, sicut supra dicebamus, Christum meruisse peccatori, & ut contritionem habeat, & ut habenti contritionem detur prima gratia & remissio peccatorum: ita recte intelligi potest meruisse Christum homini iusto, & ut bene operetur, & ut ipsi bene operanti detur tale augmentum gratiae & gloriae: sicut ergo prima gratia respectu peccatoris datur gratis, & ad summum ex aliquo merito de congruo, respectu vero Christi datur ex perfecta iustitia, ita ipsum mer augmentum gratiae respectu ipsius iusti datur ex merito & iustitia, qualis esse potest in puro homine: respectu vero Christi dabitur ex perfecta & rigorosa iustitia. Neque enim repugnat idem premium dari ex duplici titulo, praesertim respectu diversorum, & quando illi tituli diversarum rationum existunt: quin potius etiam in ipsa prima gloria hoc ipsum necessario dicendum videtur: nam quando ad iustum iustificatur per actum contritionis, licet non mereatur primam gratiam, meretur tamen de condigno primam gloriam, & nihilominus illa eadem prima gloria datur propter merita Christi, sicut & gratia, ut expresse dixit Concil. Trident. supra, & ex dictis in sect. i. satis colligi potest alias non meruisse Christus omnibus hominibus gloriam, sed tantum gratiam, qua ipsi mererentur gloriam, quod falsum est: sed utrumque ipse nobis meruit, quāvis nos etiam possumus adungere nostrum meritum respectu gloriae. Idem ergo dicendum est de augmento gratiae & gloriae, ut totius salutis & vitae aeternae iustorum Christus sit perfectissima causa, & omnis Sanctorum beatitudo, merces sit operum Christi: ad quem sensum accommodat Hilarius, illud Psal. 126. *Ecce hereditas Domini, Filii mercedis*, dicens, ipsam hereditatem Sanctorum esse mercedem Filij, id est, Christi, & meritum eius. His ergo modis praesertim duobus primis & hoc ultimo (nam tertius magis dubius est) recte intelligitur meruisse Christum nobis augmentum gratiae, & gloriae, & ipsa merita, per quae illud consequimur.

Remissio
penae tem-
poralis, &
venialium
peccatorum
nobis meruit
Christus.
Vega.
Concil. Trid.
Apocal. 7.
1. Ioan. 2.

Ex quibus infero, & dico quarto, meruisse nobis Christum remissionem poenae temporalis, etiā quā nobis datur per satisfactiones nostras. Et idem proportionaliter est de remissione venialium peccatorum. Ita docet & bene Andreas Vega locis supra citatis, & lib. 4. cap. 6. & colligitur non obscure ex verbis Concilij Trident. supra citatis ex sess. 14. cap. 8. & fauet sacra Scriptura, quā omnē huiusmodi remissionem sanguini Christi tribuit, ut Apocal. 7. dicuntur Sancti lauisse stolas suas, dealbavisse eas in sanguine Agni, & 1. Ioan. 2. *Sanguis eius emundat nos ab omni peccato*, dicimur autem emundari & dealbari non solum per remissionem culpae, sed etiam poenae: sicut in purgatorio dicuntur animae Sanctorum purgari, etiam si interdum solum habeant reatum poenae temporalis. Explicanda vero est haec conclusio sicut praecedens, quia etiam ad satisfactionem pro poena, necessaria est gratia, & promissio Dei, & utrumque est ex meritis Christi: & quia, sicut ipse meruit, ut iusto sic bene operanti daretur tale premium, ita meruit, ut iusto tali modo se assigenti, aut castiganti in hac vita, concederetur remissio tantae poenae: totum enim hoc optime cadit in perfectissimum Christi meritum, & commendat magis charitatem eius erga nos, & perfectum influxum, quem in nos habet, ut caput in membra, & perfectiorem rationem iustitiae continet: ac denique supra citatis Scripturis & Concilij consentaneum est. Et confirmari etiam potest ex tractatibus de satisfactione Christi & nostra, quā in illa fundatur, supra q. 1. art. 2. Sine causa ergo Palud. in 4. distin. 20. q. 4. num. 14. quē Antonius, sequitur 1. par.

Palud.
Antonius.

tit. 10. cap. 3. §. 1. negat remitti nobis semper poenas temporales ex merito Christi, sed ex liberali remissione Dei. Quia alias, inquit, in nullo esset Deus nobiscum liberalis. Quae sententia eo absurdior mihi videtur, quo ipsi loquuntur de remissione, quae fit in sacramentis: nam certissimum est, omnem effectum sacramentorum esse ex Christi meritis, ut supra dixi. Et ratio eorum nullius momenti est, nam maior liberalitas Dei est dare nobis Christi merita, & satisfactionem, & propterea remittere nobis poenam, quā eandem poenam nobis gratis condonare.

Dicit aliquis. Si meritum Christi simul concurrat cum nostra satisfactione ad eundem effectum, vel utrumque imperfecto modo concurrat, vel alterum redundat. Respondetur, negado consequentiam, concurrunt enim utraque causa diversorum generum meritum enim Christi per se sufficiens est, tamen in hoc maxime relucet eius sufficientia & perfectio, quod & suum effectum habet, & non excludit nostra opera, merita, & satisfactiones, sed illa potius vim & efficaciam tribuit, unde possunt dici concurrere, ut causae diversorum generum, universales & proxima, quae in suo ordine perfecte existunt. Errant igitur nostri temporis haeretici, qui meritum Christi dicunt nostrum excludere, & si nostrum asseratur, obscurari Christi meritum: potius enim meritum Christi infert nostrum, tanquam causa effectum, & nostrum, ut Concil. Trident. dixit, manifestat, & illustrat gloriam meritum Christi.

Ultimo tandem quaerit aliquis, an remissio poenae, quae fit in purgatorio, sit etiam effectus meritum Christi. De hac re dictum est supra disp. 4. sect. 11. Nunc breviter responderetur, quando poenae remittitur per indulgentias vel satisfactiones viutorum, sine dubio est effectus meritum Christi, iuxta dicta in conclusione ultima, est enim eadem ratio: illa vero quae potius est solutio, quam remissio poenae, quia licet per condignam satisfactionem, non est cur sit effectus meritum Christi, quia ibi homo soluit Deo quantum poenae debet. Addit tamen Vega lib. 15. in Trident. cap. 10. etiā illis animabus proinde meritum Christi, ut cum illis remissus agatur, & contra condignum puniantur. Sed non est intelligendum praeter illam poenam, quae interdum remittitur in purgatorio per suffragia Ecclesiae, interdum etiam remitti aliquā poenam propter merita Christi immediate applicata ex voluntate Dei absque alio medio. Hoc enim neque fundamentum habet, nec verisimile mihi videtur: cur enim Deus poenae remitteret illam poenam: quam non remittit, quando absulit culpam, cum supponatur, nullum aliud medium esse applicatum homini ad remissionem talis poenae? Solum ergo intelligi potest in ipsa remissione culpae, quando reatus poenae aeternae mutatur in temporalem, propter merita Christi fieri, ut mutatio fiat in minorem poenam, quam fieret ceteris paribus, si non esset fundata in meritis Christi. Et hic sensus habet illam probabilitatem, quam dixi explicando conclusionem tertiam, & hoc modo, si fortasse poena purgatorii propter Christum, mitior est, non est propter remissionem, quae ibi fiat, sed propter illam, quae in hac vita facta supponitur. Et propter similem rationem non video quid difficultatis habeat, vel quid sit, quod in eodem loco capit. 11. Vega contendit, postquam anima est perfecte purgata, indigere nova applicatione meritum Christi, ut in beatitudinem introducatur: si enim contendat, ipsam collationem gloriae esse effectum meritum Christi, illud quidem est verum, & a nobis iam probatum: si vero contendat, novam aliam applicationem meritum esse necessariam, superuacuum est, & sine fundamento assertum: illa enim applicatio tunc proprie facta est, quando homini datum est perfectum ius ad gloriam incipit.

De poena
purgatorii
remissio.

Vega.

capit.

incipit autem habere effectum, quando beatitudo ipsa confertur.

SECTIO IV.

Utrum Christus Dominus meruerit hominum electionem, & prædestinationem.

IN superioribus dictum est de effectibus prædestinationis, & gratiæ creatæ beneficiisque, quæ propter Christum Deus nobis confert, nunc dicendum est de prædestinatione ipsa, & electione, quam aliqui (nec immerito) *gratiam increatam* vocant, eo quod non solum consistat in beneficio aliquo creato nobis collato, sed in ipsius actibus increatis intellectus diuini & voluntatis, prout ad electos & prædestinatos libere terminantur.

Hinc modernus quidam Theologus hanc questionem attingens, non solum falsum, sed & improbabile, minimèque tutum aut securum existimat esse, dicere hanc gratiam diuinæ electionis aut prædestinationis, in hac proprietate sumptam, posse cadere sub merito, quia alias dari posset causa actus diuinæ voluntatis ex parte eius, quod est impossibile, cū actus ille increatus sit, vt recte notauit D. Thom. 1. p. q. 19. art. 5. & q. 24. artic. 4. qui hac ratione docet, ex parte diuini actus prædestinationem Christi non esse causam nostræ prædestinationis, tum quia eodem actu prædestinamur nos, quo fuit Christus prædestinatus, tum etiam, quia actus diuini non potest dari causa.

Veruntamen, quod ad questionem de possibili spectat, nemini dubium esse potest, quin diuina beneuolentia & voluntas libera, quoad liberam determinationem ad aliquod obiectum creatum possit cadere sub merito; & hoc supponunt omnes auctores, qui admittunt causam aliquam vel rationem electionis diuinæ in prædestinatione; & qui hanc negant de facto, nunquam in eo fundant suam sententiam, quod sit impossibile meritum electionis, sed aliis rationibus vtuntur. Præterea omnes Theologi docent, & videtur per se notum, posse dari ex parte obiecti creati rationem aliquam per se motiuam alicuius decreti liberi diuinæ voluntatis. Idque expresse docet D. Thom. 1. cont. Gent. cap. 36. & 87. vbi idem sentit, & declarat Ferrar. tenetque idem Greg. in 1. distinct. 40. art. 2. Durand. distinct. 41. q. 2. Gab. quæst. vnie. in init. Gaspar. Casal. lib. 1. de quadripart. iust. cap. 4. & moderni scriptores in 1. p. D. Thom. quæst. 19. artic. 5. & quæst. 23. artic. 5. Et ratio est, quia, licet decretum liberum diuinæ voluntatis nihil addat reale ipsi actui necessario eiusdem diuinæ voluntatis, iuxta veriorum sententiam, nihilominus per illud vere Deus vult libere tale obiectum creatum; & vt id velit, licet prima ratio sit bonitas eius, ex parte tamen obiecti potest interdum considerare priorem aliquam rationem, ob quam id velit: hoc enim imperfectionem nullam inuoluit, nec dependentiam aut causalitatem veram alicuius rei, quæ in Deo sit; & alioqui est necessarium, vt aliqua conditio vel actio creaturæ possit esse ratio vera alterius effectus diuini, non solum per modum finis, cuius gratia aliquid fit, sed etiam per modum meriti, aut alterius principij ex se postulantis talem effectum. Quod in effectibus diuinæ providentiæ frequenter inueniri certissimum est: sic enim Deus dicitur quandam rationem iustitiæ seruare in conaturalibus rerum proprietatibus conferendis, ac distribuendis: sol etenim, quem in tali natura Deus condere decreuit, quasi iure suo postulat à Deo lucem, ignis calorem, calor concursum ad calefaciendum, lux ad illuminandum, &c. In rebus item & actionibus moralibus id clarius conspicitur: peccatum enim ab homine commissum, exigit à Deo, postulatque vindictam; bonum autem opus postulat præmium, Dices, his rationibus solum ostendi,

inter ipsas res creatas vnā esse radicem, aut rationem alterius. Respondeo, non hoc solum probari, sed etiam respectu voluntatis diuinæ habere quandam rationem motiui inclinantis, allicientis illam ad volendum hoc vel illud. Quod patet primo ex modo loquendi Scripturæ, Ioan. enim 10. ait Christus, *Propter me diligit Pater, quia ego pono animam meam*, Chrysost. Euthym. & alij expositores aduertunt, licet, in Christo sint plures alie rationes, propter quas à Patre diligitur, propter hanc tamen rationem maxime diligi, quod sponte sua mortem appetit, vt Patri obediret. Huc etiam spectant illa Christi verba, *Qui diligit me, diligitur a Patre nemo, & illa, Si quis diligit me, sermonem meum seruabit, & Pater meus diligit eum, & ad eum veniemus, &c.* hæc enim & similia non solum concomitantiam significant, sed etiam rationem diuinæ dilectionis erga nos.

Secundo idem declaratur, quia Deus interdum confert creaturæ suam dilectionem ac beneuolentiam ex solo suo beneplacito ac liberalitate; & tunc non datur ratio dilectionis ex parte creaturæ: interdum vero confert Deus hanc dilectionem aut beneuolentiam per modum cuiusdam iustæ distributionis, vt in naturalibus aliter vult ornare coelos, quam terram, quia vult seruare vniuersique naturæ id, quod ei est aliquo modo debitum; & in moralibus, pro ratione melioris dispositionis, vel maioris meriti, maiorem gratiam confert, atque adeo magis amat amicitia amore. igitur aliqua voluntas vel amor Dei habet rationem aliquam ex parte creaturæ, ob quam ipsa diuina dilectio tali modo ad talē creaturam terminatur. Probat hęc vltima consequentia, quia voluntas iusta eo modo, quo iustitiæ rationem habet, respicit ius alterius, & rationem ac motiuum, in quo fundatur, nec potest in alio distinguī voluntas mere liberalis à voluntate iusta.

Tertio idem probatur ex effectibus diuinæ voluntatis, & principio eorum: nam homo meretur à Deo maiorem gratiam, vel alia similia dona: ergo meretur, vt Deus velit conferre ei talem gratiam. Patet consequentia, quia Deus non confert hoc donum nisi volens, & eo modo, quo vult, confert: ergo non potest quis mereri effectum ipsum, nisi mereatur, vt Deus velit illum donare, seu efficere eam, si meretur effectum, merebitur etiam illius effectio: nem: ergo & actum ad talem effectioem terminatum, seu quod actus voluntatis ad talem effectioem terminetur. Sicut inter homines, si ergo mereor, vt Rex conferat tale beneficium, certe mereor, vt velit conferre: neque intelligi potest, vt aliquis mereatur aliquod præmium, quin mereatur quidquid ad illud necessarium est, quando id non præsupponitur, vt superius etiam attigi disput. 4. sect. 4. Et in merito poenæ id clarius perspicitur, quādo enim quis per peccata sua meretur æternam poenam, non solum meretur poenam ipsam, sed etiam vt Deus velit illam conferre, quia Deus ex se neminem vult perire, sed solum ob hominis demeritum, iuxta illud, *Deus non vult mortem peccatoris, seu Deus mortem non facit.* Vnde Damasc. lib. 2. cap. 29. & 30. recte distinguit, quædam Deum velle ex se solo, quædam vero ex nobis, seu nostris actibus & meritis inclinatum. Non est ergo dubium, quin possit dari meritum diuinæ voluntatis, vt libere terminatæ ad creaturam: nam meritum non est causa propria ac physica, sed tantum ratio motiua, quæ cognita à Deo, illum mouet metaphorice, seu inclinatur ad hoc vel illud volendum. Neque D. Thom. in hoc sensu negat, dari causam diuinæ electionis ex parte actus diuini, sed loquitur in primis de causa propria & in rigore sumpta, quo sensu impossibile est dari causam diuinæ voluntatis, aut actus eius, qui secundū se omnino increatus est, & improductus: vt vero libere terminatur ad obiectum creatū, nihil reale

additur

In moralibus
bus etiam
& ab autem
ritate.

Prima sententia.
Medina hic
q. 19. dub.
q. 1.

Præter de
prædicta
sententia
inducitur.

Obiectum
causa allicientis
decreti liberi
voluntatis diuinæ
esse
postulat creaturam.

In naturalibus patet.

additur ei, quod propriam causam habere possit, sed eminenti ac mirabili modo sine ulla additione, vel mutatione reali, atque adeo sine ulla vera causalitate, ad hæc vel illa obiecta libere terminatur. Deinde loquitur de actu diuino secundum se, & ab eo excludit illam causalitatem, quæ in nobis esse solet inter ipsos actus voluntatis, quatenus vnus ab alio oritur, vt electio ab intentione: & sic negat Diuus Thomas, Deum velle vnum, quia vult aliud, quia hæc locutio in rigore indicat causalitatem inter ipsos actus: non tamen negat Diuus Thomas, quin actus diuinæ voluntatis, vt libere terminatur ad creaturas, possit dari aliqua ratio, interdum ex parte ipsius Dei, interdum vero ex parte creaturæ: & in dicto libro tertio contra gentes, vtramque satis aperte docet, nam capit. 86. concedit dari rationem, cap. vero 87. & 88. negat dari causam voluntatis diuinæ: vna vero ex rationibus diuinæ voluntatis potest esse meritum, vt satis declaratum est, & per se videtur notum, quia non est maior repugnantia in hac ratione, quam in cæteris. Et hinc etiam fit, vt, licet secundum rem non possit vnus actus diuinæ voluntatis esse alterius causa, secundum rationem tamen, sicut vnum attributum est ratio alterius, verbi gratia, intellectus voluntatis, & immaterialitas immortalitatis, ita actus voluntatis diuinæ, vt terminatus ad vnum obiectum, est ratio cur terminetur ad aliud.

Hæc ergo veritate supposita de possibili, superest quæstio præcipue à nobis intenta, an de facto Christus nobis meruerit electionem & prædestinationem, id est, an Deus in æternitate sua nos elegerit intrinsecus ad merita Christi futura, iam prouisa & præcognita. In qua re duæ sunt sententiæ: prior negat meruisse Christum nobis æternam electionem, aut prædestinationem. Ita tenet expresse Sonnius lib. tertio de demonstratione religionis Christianæ, tractatu tertio, capitul. 19. & Adamus exponens id ad Ephesios 1. *Elegit nos in ipso, &c.* Eandem sententiam doceant necesse est, qui negant, meruisse nobis Christum omnes disputationes remotas ad gratiam iustificantem: nam inde fit, non meruisse nobis omnes effectus prædestinationis nostræ, & consequenter nec prædestinationem ipsam, nec electionem: quæ (vt supponimus) anterior est secundum rationem, & radix totius prædestinationis, omniumque effectuum eius. Prædestinationis autem, vt minimum, includit rationem omnium mediourum particularium, seu propriorum, per quæ electus infallibiliter producit ad regnum cælorum: ideoque nemo potest mereri totam prædestinationem, nisi hos omnes effectus, seu media mereatur: & quia nos non meremur hæc omnia beneficia, ideo neque nostram prædestinationem meremur: idem ergo necesse est de Christo sentiant, qui ipsum hæc omnia bona nobis meruisse negant. Rursus, qui putant hominum electionem secundum rationem antecessisse præscientiam originalis peccati, CHRISTI vero prædestinationem posteriorem fuisse, necesse est, doceant, hominum electionem non fuisse intuitu meritorum Christi, sed ex sola voluntate diuina, quia in eo signo, in quo ponunt, Deum elegisse prædestinatos, nondum intelligunt, vt habentem in sua præscientia merita Christi præscientia. Atque ita sentit Capreol. in 3. distinct. 1. quæstione vnica, articulo 3. ad 1. & 3. Scoti cont. 1. conclus. qui indifferenter loquitur de electione & prædestinatione nostra, potissimum tamen videtur intelligendus de electione, nam prædestinatio, cum sit ratio mediourum, non potuit ante præsum originale peccatum completi, licet inchoari potuerit, vt more nostro loquamur. Denique hæc sententiam tenet Scotus in 3. distinctione 19. quæstione vnica, ad quoddam argumentum, ante solut. princip. argumentorum. Et fundari

A in eo videtur, quod electio prædestinatorum simul cum Christi prædestinatione antecessit originale peccatum: Christus autem non est ordinatus ad merendum nobis: donec lapsus primi hominis præuius est.

Secunda sententia absolute docet, Christum meruisse nobis prædestinationem & electionem ad gloriam. Hanc opinionem tenent ex modernis autoribus Catherin. opusc. de exim. Christi prædest. Vega lib. 4. in Trident. cap. 5. Albert. Pighius lib. 8. de libero arbitrio, cap. 1. 2. & 3. & lib. 10. capit. 1. Ex antiquis vero scholasticis citantur pro hac sententia Diuus Thomas infra quæst. 24. artic. 4. & in 3. distinct. 10. quæstione 3. & super ad Ephesios 1. lectione 5. Alen. B 3. parte quæstione 3. membro 5. Durandus 3. distinctio, 10. quæstione 3. sed hi autores obscure loquuntur, & facile possunt in vtramque partem induci. Nihilominus hæc sententia his temporibus receptissima est, & maiorem habet pietatem, & probabilitatem: ea igitur nobis probanda est, & declaranda. Quia vero confuse tractari solet, eo quod non distinguitur prædestinatio, quatenus includit, vel dicit actum intellectus, ab electione seu dilectione, quam dicit vel supponit in voluntate, quæ duæ non eodem modo, & ordine rationis ab omnibus in DEO concipiuntur, & constituuntur: & ideo breuiter supponere oportet id, quod in hac re probabilius existimamus: Ante omnem igitur actum ad prædestinationem proprie pertinentem, ordinem rationis antecessit scientia diuinæ, tam simplicis intelligentiæ, quam conditionata, quæ mouit infinitos mundos, quos procreare posset, & infinitos modos, quibus in hoc mundo posset gubernare homines, eisque de mediis ad vitam æternam consequendam prouidere: & in singulis agnoscit, quid omnes homines acturi essent, si eum his vel illis circumstantiis, aut mediis crearentur, vel gubernarent. De hac igitur præscientia non potest quæstio præterit intelligi, quia hæc non potest cadere sub meritum, tum quia, supposita veritate obiecti, necessaria est in Deo, tum quia ex vi illius, Deus nullum bonum confert creaturæ, nec videt aliquid, vt absolute futurum, meritum autem & necesse est, vt veliam sit, vel saltem futurum præsciatur, & illi responderi beneficium aliquod, quod Deus confert ratione talis meriti.

D Post hæc scientiam subsequitur decretum aliquod diuinæ voluntatis, quo huius mundi creationem præ alijs elegit, vel quo voluit homines ad supernaturalem beatitudinem ordinare sufficienter, aut efficaciter, per hæc vel illa media. Et in hoc actu censetur ab aliquibus consummata prædestinatio: alij vero cum D. Thoma existimant post hanc voluntatem subsequi, secundum rationem in diuino intellectu imperium efficax, vel iudicium prædictum, præcipiens & dictans absolute de agendis & ordinans totam seriem mediourum, quibus prædestinatus perducitur ad regnum, in qua intellectus ordinatione seu ratione prædestinationem constituunt. Dicendum ergo est primo de his, quæ in voluntate præcedunt, deinde de his, quæ in intellectu subsequuntur.

E Distinguant aliqui in voluntate diuina duplices actus circa hominum salutem: quosdam dicunt esse generales, vt est voluntas ordinandi omnes homines per sufficientiam media ad supernaturalem beatitudinem, quæ voluntas ordine rationis intelligitur esse prima erga homines, & antecedere præscientiam originalis peccati. Alia item est voluntas generalis, quæ subsequens est præscientiam originalis peccati, qua Deus voluit omnes homines lapsos reparare, & quantum in ipso est, saluos facere, iuxta illud 2. ad Timotheum, *DEVS vult omnes homines saluos fieri*, quod ad vtramque voluntatem referri potest. Alios actus dicunt esse speciales, & parti-

& particulares, ut est electio, & dilectio efficax Petri, v.g. vel Pauli, quia Deus ante omnia eius merita præiudicia, ex sola sua liberali voluntate illum eligit, & efficaciter definit, ut saluetur. In prioribus ergo voluntatibus generalibus dicunt, non habuisse Deum respectum vllum ad merita Christi præiudicia, in particulari autem vniuersaliusque electione habuisse, atque ita propter Christi merita omnes prædestinatos elegisse. De hac posteriori parte dicemus postea. Prioris autem fundamentum est, quia voluntas illa generalis dirigendi homines per sufficientia media ad vitam æternam, non supponit præcisa Christi merita futura. ergo non potuit haberi intuitu illorum, seu propter illa. Consequentia est euident, quia causa meritoria, ut saepe in superioribus dictum est, supponi debet, vel re ipsa, vel saltem in præscientia præmiis. Antecedens autem duplici ratione declaratur. Prima est, quia Deus in primo illo signo rationis, in quo voluit vniuersum perfectum condere, & in quo voluit Christum ut caput, & cætera ut membra, vel ut res, quæ illi deferrentur, in illo (inquam) eodem signo voluit homines procreare propter supernaturalem beatitudinem assequendam, & ita in illo etiam habuit illam voluntatem generalem: sed in illo signo nondum intelligitur habere præscientiam meritorum Christi, ergo illa voluntas est: non potuit ex meritis Christi, Confirmatur & declaratur ex differentia inter causam finalem, vel exemplarem respectu causæ meritoriz, nam finis non est necessarius: ut supponatur existens, neque in re, neque in præscientia causæ operantis seu volentis, sed satis est, quod præcognoscatur possibilis, ut aliquid possit in illum ordinari, vel ut ipse possit intendi per talia media, vel sufficienter, vel efficaciter vno actu perfecto: & idem est in causa exemplari, quæ in hac conditione finem imitatur. At vero causa meritoria, quæ in hoc similior est efficiendi, supponi debet existens, vel in se, vel saltem in præscientia eius, qui ex præscientia meriti inclinatur ad aliquid volendum & ideo Deus, licet vno actu voluerit Christum & alios homines, vel angelos ad esse, vel ad gloriam ordinare, potuit nihilominus intendere Christum ad finem vel exemplar aliorum, non tamen potuit ex merito Christi illam generalem voluntatem erga homines habere. Secunda ratio est, quia meritum Christi respectu hominum supponit voluntatem illam generalem ordinandi homines ad gloriam per sufficientes causas, quarum vna fuit meritum Christi: Atque ideo Christus nobis meruit, quia Deus voluit, ut nobis mereretur: non ergo potuit Deus hoc velle propter meritum eiusdem Christi, cum omne meritum talem voluntatem supponat, præfertim cum supra disput. 39. ostensum sit, omne meritum proprium de iustitia coram Deo, supponere ordinationem diuinam circa tale meritum: sed Deus voluit Christum nobis mereri, quia voluit, quantum in se est, nobis gloriam conferre, nam illud meritum comparatur ad hanc gloriam, sicut medium ad finem: nullo ergo modo potuit illa generalis Dei voluntas in hoc merito fundari, sicut prima voluntas finis non potest fundari in medio, & hoc etiam est differentia inter finem & exemplar, respectu causæ meritoriz. Nam, ut Christus sit finis gloriæ aliorum hominum, non prærequirit aliam ordinationem diuinam, sed illomet actu, quo voluit Deus ordinare homines ad gloriam, id ordinavit etiam ad honorem Christi, & è contrario, volendo Christum, voluit eum ut finem & caput aliorum hominum. Similiter, ut Christus sit exemplar, non supponitur alia ordinatio, sed ex vi suæ intrinsecæ perfectionis, quam habet per gratiam vniõis, & alias, quæ hanc consequuntur, natus est esse exemplar gloriæ aliorum, & ita hæc omnia habet ex vi suæ primariæ prædestinationis. At vero, quod sit causa meritoria de facto, habet ex speciali ordinatione diuinā, quæ nec

Fr. Suarez Tom. I.

A cessario est posterior, quam generalis ordinatio hominum ad gloriam, ut ostensum est, & ideo licet hæc generalis voluntas seu ordinatio potuerit respicere Christum ut finem, & exemplar gloriæ hominum, non tamen potuit in ipso, ut in causa meritoria, fundari. Itaque Christus sub ratione merentis hominibus habet rationem medij ad gloriam hominum, & ideo supponit in Deo aliquam intentionem huius gloriæ, saltem per voluntatem illam generalem, & ideo fieri non potest, ut talis intentio seu voluntas in eodem Christi merito fundetur, nec quod supponat illud ut absolute futurum & præcognitum.

B Dices. Quamuis hæc rationes recte procedant de priori voluntate generali ordinandi homines ad æternam gloriam, tamen de posteriori voluntate reparandi hominem lapsum non ita procedere per se conflat, quia hæc voluntas iam supponit ordinationem meritorum Christi Domini, & præscientiam eorum, præsertim iuxta nostram sententiam, quod Christus fuerit primus omnium, & ante præiudicium originale peccatum prædestinatus, & quod ex merito eius præiudicium fuerit data gratia hominibus in statu innocentiz: iam ergo intelligitur sufficienter præcisa merita Christi respectu hominum ut propter illa potuerit Deus velle homines reparare per eundem Christum. Respondent autores prædictæ sententiæ, verum quidem esse rationem factam præcise sumptam, non habere eandem vim de hac posteriori voluntate: nihilominus, seruata proportionem, esse applicandum: quia ante præiudicium originale peccatum solum fuit Christus ordinatus ad merendum hominibus ea media gratiæ, & supernaturalis providentiæ, quæ statui in innocentiz fuissent consentanea, non vero ut esset vniuersalis medicina peccati totius naturæ, nam circa hoc nihil intelligimus voluisse Deum statuere ante præiudicium originale peccatum. Hac ergo ratione posterior voluntas, quam Deus habuit redimendi hominem, non potuit in merito Christi ut præiudicio fundari, sed Deus sua voluntate ordinavit ut Christus veniret in carne passibili ad redimendos homines. Quod autem hoc ita sit, non potest euidenter probari, quia penderet ex libera voluntate Dei, qui varijs modis potuit hæc omnia intendere, & providere: est autem consentaneum diuinæ Scripturæ, ex qua diuina voluntas nobis innotescit. Nam diuina Scriptura soli misericordiæ, ac dilectioni, & liberalitati Dei tribuit hoc decretum redimendi homines, non vero iustitiæ Christi, ut Ioannis tertio, Sic Deus dilexit mundum, &c. Ad Ephesios secundo. Deus autem, qui diues est in misericordia, propter nimiam charitatem suam, quæ dilexit nos, cum essemus mortui peccato, conuincit nos Christo. Rom. 5. Commendat autem charitatem suam Deus, quia, cum adhuc peccatores essemus, &c. Quem locum tractans Augustinus, tractatione 110. in Ioann. dicit, Non ita Christus nos Patri reconciliavit, ut inciperet amare, quos oderat, sicut reconciliatur inimicus inimico, ut deinde sint amici, & inuicem diligant, qui oderant inuicem. Sed iam nos diligenti reconciliati sumus ei, cum quo propter peccatum inimicitias habebamus. Igitur ex sententia Augustini prius intelligitur Deus dilexisse nos, quæ Christus nos ei reconciliauerit, illa autem dilectio non est alia, nisi qua nos lapsos in culpam gratis voluit reparare: in qua re humana natura maiorem gratiam à Deo recipit, quam angelica, ut in fine illius tractatus idem Augustinus declarat, docens, non posse id nisi diuinæ gratiæ, ac liberalitati attribui. Et confirmari tandem potest, quia vel Christus prædestinatus fuit primo in remedium peccati, & post illud in Adamo præiudicium vel per se fuit primario volutus ac prædestinatus: si primum dicatur, manifeste concluditur, sicut Christus non fuit causa suæ prædestinationis, ita

lii neg

nec illius voluntatis, qua destinatus est ad nos redimendum: ergo neque illius, qua Deus voluit generatim nos redimere, hæc enim aut antecedit illam, aut in ea includitur, seu non est alia, quam illa. Deus enim, qui simul ac perfecte vult finem & medium, volendo nos redimere, voluit per Christum redimere. Si vero dicamus, Christum absolute & per se fuisse prius prædestinatum, saltem fatendum nobis est, ad officium Redemptoris, & ad sumendam carnem passibilem, non esse destinatum nisi occasione peccati, & illo præiusto, quam secundariam (vt ita dicam) prædestinationem seu ordinationem Christus sibi non meruit, non enim sibi meruit vt haberet corpus passibile, sed ex diuina tantum ordinatione id habuit, vt illis verbis colligitur, *Corpus autem adaptasti mihi*, ad Hebræos 10. Psalmo 39. Vnde ipse Christus Dominus nunquam suis meritis, sed beneplacito Patris, ordinationem mortis suæ attribuit: tota ergo hæc mirabilis prouidentia, quam Deus habuit in hominum redemptione, quoad primam suam originem, primumque decretum diuinæ voluntatis, à quo tota processit, non habuit ortum ex Christi voluntate aut merito, sed solum ex voluntate diuina.

Hæc sententia sic exposita, est satis probabilis, mihi que aliquando placuit, & vera visa est. Nunc vero nonnullæ difficultates circa illam occurrunt. Prima est, quia in toto hoc discursu supponi videtur, habere Deum has voluntates vniuersales, & quasi abstractas & confusas ex parte obiecti: quod tamen falsum esse videtur. Quia Deus, sicut distinctissime omnia cognoscit, ita & vult: vnde, sicut non cognouit ea, quæ communia sunt omnibus hominibus, aliquo communi & confuso conceptu, sicut nos, sed intuendo distincte omnia singularia, & quid in vnoquoque est simile alteri: quia omnis alius cognitionis modus includit imperfectionem DEO repugnantem. Item non vult ea, quæ sunt communia omnibus hominibus, nisi volendo simul singulis hominibus tale bonum, vel volendo aliquam causam indiuiduam & particularem in suo esse, vniuersalem vero in sua virtute, & vtilitate, volendo (inquam) illam, vt vniuersalem in causando, & vt beneficiat omnibus: hic enim modus volendi est sufficiens, & perfectus, alius vero, & necessarius non est, & imperfectionem inuoluit. Quod autem in discursu facto id quod dixi de voluntate confusa & vniuersali supponatur, satis constat ex ipsiusmet sententiæ expositione, quia alioquin non oporteret distinguere inter generalem illam voluntatem, & particularem, quas Deus habet circa singulorum hominum salutem, imo nec satis intelligi posset talis distinctio: in quo enim distinguuntur duæ illæ voluntates, si vtræque circa singularia ista distincte versatur? supponit ergo necessario illa sententia, priores illas voluntates versari circa homines in communi, seu circa naturam humanam vniuersè sumptam. Deinde declaratur in hunc modum, nam circa Petrum, verbi gratia, quem suppono esse prædestinatum, Deus habuit efficacem voluntatem, qua illum ad gloriam elegit: aut ergo habuit circa eundem aliam priorem voluntatem, qua voluit illum ad gloriam ordinare, vel nullam aliam habuit. Si hoc secundum dicatur, sequitur, non habuisse Deum illam generalem voluntatem circa omnes homines, & consequenter sequitur, circa nullum hominem habuisse talem voluntatem generalem, sed solum circa singulos habuisse voluntatem efficacem, vel antecedentem seu inefficacem de vniuersiuiusque statu & salute. Si vero dicatur primum, primo id superfluum est, quia in voluntate efficaci includitur sufficiens: quid ergo necesse est actus multiplicare secundum rationem distinctos, & vnum fingere priorem alio? Et deinde illa prior voluntas necessario debet in-

telegi, non vt particularis ex parte obiecti, scilicet, Petri prædestinati, sed vt generalis erga homines, in quibus petras continentur: est ergo talis voluntas vniuersalis respectu omnium, & ex se indifferens, & æqualis ad omnes, & consequenter quasi confusa & vniuersalis ex parte obiecti, quod videtur impertinens, & alienum à diuina perfectione. Tandem confirmatur, quia alias, etiam circa electos, intelligendum esset, prius Deum in communi & vniuersimter elegisse efficaciter tot homines ad gloriam, deinde hunc in particulari elegisse ad talem gradum & dignitatem gratiæ & gloriæ, illum vero ad alium, & sic de singulis: quod si hoc est vanum & superfluum, vt reuera est, idem erit dicendum de omnibus hominibus. Atque ita fit, Deum nullum generalem actum habuisse circa homines in communi, sed circa omnes & singulos sibi propósitos distinctissime per suam infinitam cognitionem, habuisse tale decreum voluntatis dandi gloriā, quale ei placuit, & hoc modo voluisse omnes saluare, vel redimere, non per actum vniuersalem, seu confusum ex parte obiecti, sed per actum distinctè cadentem in singulos, non vniuersimter, & eodem modo, sed iuxta liberam distributionem diuinæ voluntatis. Quia vero actus ille, prout ad hunc vel illum hominem terminatur, ratione à nobis distinguitur in plures, qui inter se conueniunt in ratione voluntatis dandi gloriā, ideo de illa voluntate loquimur tanquam de vno actu terminato ad obiectum vniuersale, & abstractum, & ab illo actu intelliguntur profecta media generalia, ad omnium hominum salutem ordinata, cum tamen in re non sit nisi Dei voluntas vt libere terminata ad singulorum hominum salutem iuxta beneplacitum suum.

Quod si hoc verum esse conuincitur, hinc vltimus sequitur secunda difficultas circa prædictam sententiam, nimirum, aut fundamenta, quibus nititur: inefficacia esse, aut probare, Christum non meruisse prædestinatis efficacem electionem ad gloriam, quod nec ab illa sententia admittitur, nec verum est, vt ostendimus. Sequela probatur primo, quia Deus non habuit circa electos, duos actus volendi eos ordinare ad gloriam, sed simul vnicuique actus, & vnica simplicissima terminatione libera voluit efficaciter & hunc & illum saluare, in tali gradu, & perfectione: ergo, si Christus non meruit primam ordinationem talium hominum ad beatitudinem, neque etiam eorum electionem meruit. Rursus in eodem signo, in quo DEVS elegit hunc, & illum prædestinatum, voluit antecedenter, seu ordinauit sufficienter singulos reprobos ad gloriam, & per hunc modum generaliter voluit omnes homines saluare: ergo si hæc voluntas generalis, seu potius generatim à nobis concepta, & declarata, non fuit ex meritis Christi, ergo nec illa voluntas, qua sufficienter ordinauit singulos reprobos ad gloriā, fuit ex meritis CHRISTI, nam est idem omnino actus, & in eodem signo: ergo par ratione non meruit prædestinatis electionem, seu ordinationem efficacem ad gloriam, nam simul & in eodem signo rationis intelligitur ille actus, vt terminatus ad singula obiecta, seu ad singulas personas, iuxta beneplacitum DEI. Vnde tandem argumentor à paritate rationis, nam tota ratio, ob quam negatur Christus meruisse nobis ordinationem ad gloriam, vel ad redemptionem, est, quia merita Christi non supponuntur præiusta, eo quod ordinatio Christi ad merendum hominibus præcedat visionem meritum eius, & ante illam ordinationem Christi ad meritum, præcedat ordinatio hominum ad gloriam, sed hæc ratio, si est efficax, æque procedit de efficaci electione prædestinatorum: ergo. Probatur minor, quia prædestinati simul eodemque actum cum Christo sunt efficaciter dilecti, & ad gloriā electi, & in eodem signo reprobi sunt sufficienter ad glo-

gloriam ordinati, per actum, quo vere Deus voluit A simplici seu antecedente voluntate eis dare gloriam, quantum in ipso esset, neque alio modo sunt omnes homines ordinati ad gloriam, quam per huiusmodi actus: sed in eo signo nondum erant praeuifa merita Christi, nec Christus ipse intelligitur ordinatus ad merendum hominibus, imo hac ordinatio non intelligitur profecta ex alia voluntate saluandi homines, nisi ex illa, quae respectu horum est electio efficax, respectu vero aliorum simplex affectus: ergo, si propter dictam causam Christus non meruit generalem ordinationem hominum ad gloriam, nec etiam electionem predestinatorum mereri potuit.

Propter has ergo difficultates videtur certe, non oportere in praesenti quaestione distinguere secundum rationem in diuina voluntate hos actus generales à particularibus, quia illi actus, prout à nobis vniuersaliter concipiuntur & significantur, non sunt formaliter in Deo, sed virtualiter, prout in ipsis particularibus includuntur, vel in medijs vniuersalibus, quae Deus voluit propter salutem omnium hominum: vnde fit, eatenus posse assignari rationem horum actuum vniuersalium ex parte meriti Christi, quatenus potest assignari particularium omnium, vt ad singulorum hominum salutem terminatur. Sicut enim Aristoteles dixit, medicum non curare hominem, nisi in quantum curat Calliam, vel Socratem, ita nos dicere possumus, Christum non mereri homini, nisi in quantum meretur Petro, Paulo, &c. & Deum non velle saluare humanum genus, nisi in quantum vult saluare Adamum, & Euam, & hos particulares homines, qui de facto sunt ab eis propagandi: quapropter ratio motiua per modum meriti ad volendam hominum salutem, eadem necessario esse debet, quae mouit Deum ad huius & illius salutem volendam: tota ergo quaestio reuocatur ad particularem voluntatem, prout est electio huius vel illius, vel simplex affectus, seu conditionata voluntas, respectu aliorum. Videntur autem rationes factae simul coniunctae probare, non potuisse meritum Christi praeuifum esse rationem talis voluntatis, etiam vt ad homines in particulari terminatur, quia ex vna parte priores rationes recte videntur procedere de voluntate Dei vniuersae conceptae & significatae, ex alia vero parte ostensum est, illam voluntatem non exerceri in re, nisi circa particularia, & non vno modo circa omnia, sed pro diuino beneplacito: concludunt ergo illae rationes, non potuisse Christi meritum efficere electionem electio- nis hominum.

In hac re dicendum est primo. Illa singularis beneuolentia, & dilectio, qua Deus ante praeuifa hominum merita predestinatos elegit ad gloriam, vt est electio horum prae illis, non est ex meritis Christi, sed ex libertate diuinae voluntatis. Probatur ex Paulo ad Eph. 1. Elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, & infra subdit, Secundum propositum voluntatis suae: vbi electionem illam in solum consilium voluntatis diuinae refert: quia licet Deus electionem illam fecerit in Christo, quatenus eos, quos elegit, ad gloriam Christi ordinauit, vel fortasse etiam, quia propter merita Christi illos dilexit, tamē quod per eam voluntatem hi potius, quam illi fuerint electi, non fuit Christi meritum, sed consilium diuinae voluntatis. Ex eodem sensu infra iterum subdit, In quo etiam nos forte vocati sumus, predestinati secundum propositum eius, qui operatur omnia secundum consilium voluntatis suae. Vt enim significaret Paul. non fuisse hanc electionem ex vilius meritis, nomine fortis vsus est. Propter hoc etiam Christus Ioan. 17. orans pro electis, & predestinatis, eos appellat datos sibi à Patre, scilicet per aeternam electionem, vt exponit Adrian. Papain epist. 1. ad Episcopos Hispaniae, & indicant August. tract. 106. in Ioan. & Chrysost. homil. 80. in

Fr. Suarez Tom. 1.

Ioan. cui consonat illud Mai. 8. Ecce ego & pueri, quos dediisti mihi, quod in persona Christi dictum esse exponit Paul. ad Heb. 2. & hoc modo commodè intelligitur illud verbum Christi Matth. 20. Sedere autem ad dexteram meam, vel sinistram non est meum dare vobis, sed quibus paratum est à Patre meo. Ratione probatur conclusio, quia Deus ab aeterno elegit hos prae illis: si ergo hanc electionem & comparisonem fecit propter Christi merita, oportebit intelligere praeuifisse Deum Christum per humanam voluntatem dilecturum fuisse hos potius quam illos, & efficacius oblaturum sua merita pro his, quam pro illis, & ideo elegisse hos, potius quam illos: nam si in meritis & voluntate Christi non praeuidebat aliquam differentiam, seu personarum electionem, non potest intelligi quomodò propter Christi merita praeuifa, voluntas Dei fuerit magis determinata ad hos eligendos, potius quam illos: sed ille ordo, seu modus electionis, neque est verus, nec conueniens, nec satis intelligi potest saltem circa omnes electos. Primum patet, quia non debuit voluntas diuinae humanae conformari, sed potius humana diuina, non ergo ideo Deus elegit hos potius quam illos, quia Christus vt homo ita erat electurus, sed potius ideo Christus efficacius obtulit sua merita pro his, quam pro illis, quia cognouit Patrem suum ita eos elegisse, vt ex omnibus, quae in lect. 2. adducta sunt comprobantur, potest, praesertim ex toto cap. 17. Ioan. & illo dicto Hieronym. exponens verba Mai. 35. Voluntas Domini in manu eius dirigetur, scilicet, quia quicquid Pater disposuit, Christi virtutibus impletur. Et in huius etiam confirmationem adduci possunt omnia, quae supra quaest. 18. tractata sunt de modo, quo diuina voluntas predestinuit omnes actus humanae voluntatis Christi, & quo haec illi libere conformabatur. Secundum patet, quia etiam si in alijs rebus admitteremus, non omnem actum voluntatis humanae Christi fuisse à Deo predestinitum prius ratione, quā esset praescitus, incredibile tamen est, negotium grauissimum diuinae providentiae, nimirum electionem hominum, primo esse definitum per voluntatem humanam, & non per diuinam, praesertim cum Paulus hoc reputet esse vnum ex altissimis mysterijs sapientiae, & scientiae Dei. Tertium etiam facile constat, quia saltem circa homines, qui Christi incarnationem praecesserunt, non videtur posse intelligi ille modus electionis in humana Christi voluntate, sed solum conformitas cum diuina electione: quia circa praeterita, quae iam non cadunt sub potestatem hominis, non potest proprie cadere electio, qui enim intelligi potest, vt Christus in quantum homo elegerit sibi matrem, ex qua nasceretur? Et sic de alijs.

Dico quarto. Pie & probabiliter credi potest, illammet voluntatem, qua Deus praelegit predestinatos vt est efficax eorum dilectio, habuisse fundamentum & rationem aliquam in meritis Christi praeuifis.

Prior pars declaratur, quia in hac diuina electione duo intelliguntur, alterum absolutum & intrinsecum, quod est velle efficaciter beatitudinem huic predestinato, qui actus vt sic, dicitur proprie dilectio predestinati: alterum est respectiuium, & quasi extrinsecum, nimirum quod alius non eodem modo diligatur, & consequenter, quod hic diligatur praeter illo: quod includitur, & connotatur in nomine electionis. Quamquam ergo Christus non meruerit electionem, quantum ad hoc connotatum, quia non meruit desertionem, vel, vt ita dicam, non dilectionem aliorum, neque quod in particulari hic potius diligere, quam alius: potuit tamen Christi meritum esse ratio, propter quam Deus absolute dilexit predestinatos. Quod probari potest ex citatis verbis Pauli ad Eph. 1. Elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, vt essemus sancti, vbi aperte loquitur de actu efficaci diuinae voluntatis, quo ante praeuifa electio-

lii 2 rum

Electio aeterna horum prae illis, non fuit ex Christi merito.

Ioan. 17.

Adrianus Pap. August. Chrysost.

Isai. 8. Hebr. 8.

Matth. 20.

Ioan. 17. Hierony.

Efficax praedestinatorum dilectio, in Christi meritis refertur potest.

Ephesi.

August.
Hieron.

Ambros.
Anselm.
D. Thom.
August.

2. Tim. 1.

D. Thom.
Ioan. 17.
August.
Hieron.

Ephes. 1.

Chrys.

Obiectio 2.

rum opera illos elegit, non quia futuri erant sancti, sed ut essent sancti, ut frequenter August. & Hieron. ibi, & cum eo alij expostores ponderarunt. Quod vero loquatur de ipsa dilectione, seu voluntate efficaci dandi gloriam praedestinato, constat ex subiunctis verbis, *Ut essent sancti & immaculati in conspectu eius in charitate*, & ideo statim subiungit, qui praedestinavit nos per Iesum Christum in ipsum, quam totam expositionem indicavit ibi Ambrosius, & clarius docuerunt Ansel. & D. Tho. & August. lib. de Praedestinat. Sanct. c. 17. & 18. & lib. de Correct. & gratia, c. 7. Certum autem est, cum Paulus dicit nos esse electos in Christo, loqui de hac electione quatenus est dilectio, seu quatenus per illam efficaciter ordinatur praedestinatorum ad summum bonum obtinendum: nam sub alia ratione comparativa non poterat in Christum referri, ut satis explicatum est. Quid autem significet illa particula, *in ipso*, non satis constat ex dictis Patribus, & expostoribus. Ansel. tamen indicat significare habitudinem causae finalis, quod est verissimum, quia omnes electi propter honorem & gloriam Christi, secundum Deum electi sunt: unde statim Paulus subdit. *Praedestinavit nos per Iesum Christum in ipsum*, ubi particula, *per*, denotare videtur causam meritoriam, particula vero, *in*, causam finalem. Probabiliter vero exponi potest, particulam, *in ipso*, indicare causam meritoriam, nec hinc causa prius dixisse, *in ipso*, postea, *in ipsum*, nam hoc posteriori dicendi modo, cum particula, *in*, accusativo adiungitur, recte denotat habitudinem ad finem, adiuncta vero ablative, magis videtur significare fundamentum, & rationem illius dilectionis, atque adeo causam meritoriam. Unde eodem dicendi modo statim subiungit, *In quo habemus redemptionem*, ubi evidenter significat causam meritoriam, sicut etiam inferius cum dicit, *In quo nos sorte vocati sumus*, & infra, *In quo & vos credentes signati estis spiritu promissionis sancto*, quod etiam confirmat illud 2. ad Tim. 1. *Vocavit nos vocatione sua sancta, non secundum opera nostra sed secundum propositum suum & gratiam, quae data est nobis in Christo Iesu ante tempora secularia*. Vbi dilectionem hanc vocat propositum, & gratiam nobis in Christo ab aeterno concessam, ut D. Thom. exponit. Facit etiam illud Ioan. 17. *Dilexisti eos* (loquitur de praedestinis) sicut, pro quia, *me dilexisti*, ut August. notavit; & sensit Hieron. lib. 2. contra Iovinian. dicens. *Ideo nos diligit, quia Filium dilexit Pater*. Denique illa universalis propositio Pauli ad Ephes. 1. *Benedixit nos omni benedictione spirituali in celestibus in Christo*, etiam dilectionem hanc potest comprehendere, quae maximum beneficium Dei est, & suprema benedictio, & veluti aliarum omnium fons, & origo: vnde Chrysost. homil. 1. super ad Ephes. inquit, *Per quem nos benedixit, per eundem nos elegit*. In quibus verbis indicat expositionem superius datam illius particulae *in Christo*, ut aequivalet illi, *per Christum*, seu, *propter meritum Christi*, & ita etiam legit & exponit Occumenius, & Theophylactus. Est frequens phrasia Scripturae, ut Thren. 4. *Capius est in peccato nostrum*, id est, propter peccata nostra. Ratio vero solum est, quia, considerato valore meritorum Christi, sufficientissimus fuit ad haec omnia nobis promerenda, considerato vero ordine divinae praesentiae & voluntatis, facile etiam intelligi potest, praesentiam meritorum Christi antecessisse hanc electionem praedestinatorum, ut statim explicabo. Non est ergo cur negetur, hanc dilectionem habuisse fundamentum in meritis Christi, cum hoc ad maiorem Christi gloriam pertineat, & magis ostendat in divina providentia perfectam iustitiam, & misericordiam rationem.

Sed contra, quia si Deus dilexit hos praedestinos propter meritum Christi, ergo ante illam dilectionem supponitur praesum illud meritum ut ordinandum, seu offerendum a Christo pro illis electis potius quam pro alijs. Consequens est falsum &

contra dicta. Responderetur negando consequentem. *Respon-*
am, satis est enim quod in illo signo praeviderit merita Christi, ut sufficiens rationem diligendi homines. Quod facile potest exemplo declarari: nempe dux aliquis vel miles bene meritis apud regem offerat sua merita, ut alicui ex filiis suis praemium aliquod, vel dignitatem rex conferat: quamvis ipse non designet hunc filium, potius quam illum, sed ex voluntate principis talis electio fiat, nihilominus verissime dicitur, regem voluisse illi benefacere propter merita patris. Et in reprobatione hominum iuxta probabilem sententiam Augustini est evidens exemplum: aliquos enim propter solum originale peccatum voluit Deus excludere a regno, quia illa est sufficiens ratio: quanquam compensatione facta non poterit esse ratio, propter quam isti reprobentur potius quam alius habens simile originale peccatum.

Sed hic occurrunt difficultates omnes in superioribus tactae. Prima est, quia non potuerunt Christi merita praevideri a Deo prius ratione, quam vellet electorum gloriam efficaci dilectione: ergo non potuerunt illa merita esse ratio motiva ad talem electionem. Antecedens patet, tum quia simul omnino voluit Deus omnes praedestinos cum Christo, in gloriam Christi: unde, sicut merita Christi non potuerunt esse ratio motiva ad volendum ipsum Christum, ita neque ad volendum alios praedestinos. Tum etiam, quia prius ratione, quam Deus praesentia Christi merita, voluit illa, & ordinare illa ad nostrum commodum seu praemium, seque obligare sub conditione talium operum, ad tale praemium illi reddendum in nobis, haec enim omnia praerequisita sunt ad meritum, ut supravsum est: quae autem sunt praerequisita ad meritum, supponuntur ad praesentiam meriti futuri, nec possunt sub tale meritum cadere. Rursus haec eadem voluntas meritorum Christi supponit electionem hominum praedestinatorum, quia comparatur ad illam, sicut voluntas meritorum ad voluntatem finis: ergo de primo ad ultimum electio praedestinatorum non potuit supponere praesentiam meritorum Christi.

Secunda difficultas est, quia si Christus meritis praedestinatorum electionem efficacem: ergo meritis probis eam dilectionem simplicem seu antecedentem, qua ad gloriam ordinati sunt, ex vi cuius dantur eis sufficientia media ad gloriam consequendam, est enim aequalis ratio: hoc autem falsum est, quia vnum ex medijs sufficientibus, quae ratione illius voluntatis Deus confert omnibus hominibus, est ipsum Christi meritum infinitum quoad sufficientiam: non ergo potuit tale meritum esse ratio illius voluntatis.

Tertia difficultas est, quia ex his vterius sequitur, absolute & simpliciter loquendo, Deum ordinasse homines ad gloriam, siue efficaciter siue sufficienter, ob Christi meritum, sequitur subinde, illam Deivoluntatem, qua voluit reparare humanam naturam lapsam, fuisse ex meritis Christi praesum, quia illa voluntas, vel includitur in priori voluntate conferendi gloriam hominibus, vel certe secundum rationem est posterior illa, & consequenter multo magis cadit sub meritum Christi, quam illa: haec autem quae inferuntur, videtur falsa, satius impugnata argumentis contrariae sententiae.

Ad has difficultates primum in genere concedo, omne Dei beneficium, omnemque Dei benevolentiam erga homines, cui non repugnet supponi Christi merita, saltem in aeternitate praesum ut futura, fundari in eisdem meritis, seu ista merita ut praesum fuisse rationem, seu motum talis beneficii ac benevolentiae divinae. Hoc enim principium est satis contentum Paulo ad Ephes. 1. ut supra tractatum est, estque valde consonum dignitati Christi, & meritorum eius. Deinde addo, non repugnare huic merito, quod Deus vno actu indivisibili, & simul sub aliqua

con-

consideratione nos & Christum vt hominem elegerit & præordinauerit, illum ad esse filij Dei naturalis, nos ad gloriam & filiationem adoptiuam. Nam ille actus, etsi in se sit vnus & simplex, potest terminari ad vnum obiectum ratione alterius, & ita prius ratione potest terminari ad vnum, quam ad aliud: & hoc satis est, vt possit ad vnum terminari ex præscientia alterius, vt per se constat, & supra, quæst. 1. artic. 3. ad 4. Diuus Thomas arguit, & ibi late tractatum est. Ex hoc ergo capite non repugnat, vt, licet Deus vno simplicissimo actu nos cum Christo elegerit, & simul duratione, vel subsistendi consequentia, quatenus hæc omnia voluit cum aliqua connectione inter se, vt dicto art. 3. late tractatum est: non repugnat (inquam) ex hoc solo capite, quod Christi merita præuisa, sint ratio illius voluntatis, vt ad electos terminatur.

Solum ergo relinqui videtur difficultas illa de ordine finis & medij, nam cum merita Christi, vt ad nostram gloriam ordinata, sint media, videtur supponere in Deo aliquam intentionem talis finis, cuius ipsa non sint vlllo modo ratio aut motiuium. Respondent aliqui, licet in nobis voluntas finis sit prior voluntate medij, in Deo autem id non esse necessarium, in nobis enim ideo voluntas finis præcedit, quia post illam volitionem excogitanda sunt nobis media, & facienda electio: in Deo autem non ita est, sed ante omnem voluntatem supponitur præscientia omnium mediorum, simul cum fine, & ideo non est necesse, vt voluntas finis antecedit absolute & simpliciter, sed fat est, vt in genere causæ finalis antecedit, medium autem poterit præcedere in genere causæ meritorie. Sed hoc non recte dictum est, primo, quia, formaliter ac per se loquendo, non ideo voluntas finis antecedit electionem mediorum, quia post illam voluntatem excogitantur media, & inquiruntur, ac ponderantur, & ita paulatim ad electionem proceditur: tum quia, licet hic processus sæpe intercedat, quando illa antecessio est in tempore ac duratione, tamen ad ordinem nature & rationis, quem nos inquirimus, non est necessarius: tum etiam, quia interdum potest homo, prius quam eliciat voluntatem finis, habere præmeditata, & optime cognita omnia media possibilis, & nihilominus si voluitur esse finem & medium, necesse est, vt à fine incipiat, vel ordine nature, causalitatis, vel rationis, si simul & vno fortasse actu in verumq; tedit, vel certe ordine durationis, si pro sua libertate velit solum circa alterum, suum actum exercere.

Secundo, quia, loquendo de ordine causalitatis inter res volitas, vel de ordine rationis in ipso actu, hæc enim tantum sunt quæ in diuina voluntate possunt considerari, iuxta hunc (inquam) ordinem, finis non solum est prior medio, in vno genere causæ, sed simpliciter in omni genere: nec intelligi potest, quod medium vt medium, in aliquo genere prius sit volitum: quia in quocunq; signo, & in quouis genere, solum est volitum propter finem, alioqui non est volitum vt medium: ergo, quocunq; modo consideretur, necesse est, vt voluntas finis ratione antecedit.

Tertio videtur esse specialis ratio in merito, quia meritum non potest esse in suo genere ratio mouens & alliciens voluntatem, si solum vt possibile, vel vt futurum sub conditione, præcognoscatur, sed oportet, vt videatur iam exhibitum, vel saltem præcognoscatur vt absolute futurum, ergo præscientia illa, quæ antecedit omnem liberam Dei voluntatem, non satis est ad rationem meriti, seu causæ meritorie, licet sufficiat ad rationem finis vel exemplaris, quia per illam scientiam non cognoscitur meritum, nisi vt possibile, vel, ad summum, vt futurum sub conditione, alioqui etiam posset proprium hominis meritum sic præuisum, esse ratio suæ electionis, & prædestinationis, quod falsum est. Igitur, antequam

Fr. Suarez Tom. 1.

meritum moueat in ratione meriti, necesse est vt antecedit aliqua voluntas Dei, quæ ordinet tale meritum, & causas, ac principia eius: hæc igitur voluntas etiam respectu Christi, necessaria fuit, & antecessit simpliciter & in omni genere omnem causalitatem moralem meritorum eius: sed in illa includitur, vel supponitur voluntas dandi nobis gloriam, vt ostensum est: ergo.

Aliter ergo respondendum videtur, negando, merita Christi tantum esse à Deo volita & ordinata, vt media, per quæ homines consequantur gloriam, ad quam præordinati supponantur: sed potius docendum est, sicut voluit Deus Christum hominem Deum, per sese propter gloriam suam, ita etiam voluisse eius merita, & valorem operum eius, propter perfectionem & excellentiam ipsiusmet Christi, vt ex se esset sufficiens causa, etiam in genere morali, seu meriti, cuius intuitu & ratione posset Deus velle supernaturalia dona conferre, quibus aut quomodo vellet, iuxta suæ diuinæ sapientie dispositionem. Itaque in eo primo signo, in quo Deus Christum voluit, non tantum voluit illum vt aptum ad merendum sed vt actu merendum suo tempore, voluitq; vt ipsius opera essent sufficienter ordinata ad rationem meriti, quantum est ex parte ipsius DEI: vnde hoc ipso quod Deus prædestinavit Christum tali modo, talique voluntate, in ea voluntate præiudicat futura eius merita, propter quæ voluit alijs benefacere magis aut minus, iuxta beneplacitum suum. Rursus ante hanc voluntatem Dei vt sic terminatam ad Christum, non est necesse intelligere priorem voluntatem terminatam ad gloriam hominum, quia aliud est velle Christum vt medium, aliud velle ipsum vt primam causam in genere meriti: Deus autem hoc posteriori modo voluit Christum in illo primo signo, non priori, & ideo non oportet præintelligere illam aliam priorem voluntatem, quia, licet voluntas medij supponat voluntatem finis, tamen voluntas causæ quasi efficientis in suo genere non supponit voluntatem effectus, sed potest illam secum asserre. Sicut etiam in eo signo, in quo voluit Deus Christum, voluit illi communicare potentiam sciendi supernaturalia opera, & miracula, non quia supponeretur in Deo voluntas talium operum, & ideo voluerit communicare Christo illam potentiam vt medium ad illa opera, sed potius, quia per se voluit communicare Christo illam perfectionem, vt esset in omni genere causæ perfectissima, quoad posset, causa: ideo ex ea voluntate consecutum est, vt ea opera essent possibilis, aut aliquando futura. Similiter in eodem signo prædestinavit Christum vt caput, quod haberet influentiam non tamen vt medium, neq; ex priori voluntate influendi in alios, sed vt causam præcipuam in eo ordine, ad quam consequuntur tales effectus, idem ergo dicendum censetur de eius merito.

Atque hinc facile est ad singulas difficultates respondere. Ad primam enim negatur assumptum, nimirum, non potuisse merita Christi præiudicare ante electionem prædestinatorum. Et ad primam probationem responderetur, licet in quodam genere, seu in subsistendi consequentia, simul fuerint prædestinati omnes electi cum Christo, nihilominus in aliquo genere fuisse Christum alijs præelectum, scilicet, in genere finis & exemplaris, & similiter in genere causæ meritorie, quia ita voluit Deus simul Christum & alios, vt tamen voluerit Christum vt rationem volendi alios, & consequenter etiam voluerit prius ratione merita Christi, eorumq; præuisionem, quam aliorum electionem, quod respectu dilectionis ipsiusmet Christi locum non habet, quia inuoluit repugnantiam, quæ non inuoluitur respectu aliorum. Ad aliam vero probationem iam declaratum est, quomodo voluntas meritorum Christi non supponat electionem hominum.

lil 3

Dices

Dices. Quam merita Christi potuerunt in illo signo praevideri, cum non potuerint in eo signo praevideri actiones, & passionibus, quas habuit in mortali corpore? De hac re sepe dictum est in superioribus, quidam sentiunt fuisse merita Christi in communi, seu formaliter, non in particulari, seu materialiter, prout per tales actus exercentur. Sed quia non recte attribuitur DEO hic modus confusae cognitionis, melius dicitur, in eo signo fuisse praevisa merita per actum amoris Dei & proximi, qui non dependet à corpore passibili.

Ad secundam difficultatem eadem responsio adhibenda est, concedendum est enim illatum, quod in ea inferitur, imo ex illo sumitur praedictorum confirmatio. Eadem namque est proportionalis ratio dilectionis efficacis seu beneplaciti electorum, & dilectionis sufficientis seu antecedentis ceterorum, sicut ergo Christus meruit praedictis electionem, ita ceteris meruit eum amorem seu simplicem voluntatem, qua Deus, quantum in ipso est, vult eorum salutem. Unde, sicut propter Christum voluit Deus dare electis omnia media certa & efficacia, quibus saluantur, ita ceteris voluit etiam propter Christum dare sufficientia media, quibus saluari possunt. Christi ergo meritum non tam est medium sufficiens ex se ad salutem reproborum, quam causa omnium mediorum sufficientium, quae reprobo tribuuntur: & respectu diuinae voluntatis, est ratio seu motuum inclinans eam, ad illam voluntatem. Vel potest meritum Christi dupliciter considerari, primo secundum se & absolute, prout est quaedam perfectio moralis Christo conveniens, tum ex dignitate sua, tum ex praedestinatione divina, ut ex se sit sufficiens ad obtinendum à Deo quodlibet supernaturale bonum gratiae sanctificationis, & istam Dei benevolentiam impetrandam: & ut sic, negatur esse medium, formaliter loquendo, sed obiectum per se amatum, seu coamatum ipsi Christo, ut vniuersali ac primae causae in genere meriti. Secundo potest Christi meritum considerari, ut peculiari aliquo modo ordinatum, & quasi applicatum ad salutem hominum sufficienter operandam, & ut sic, potest dici medium, tamē, quia haec ratio supponit priorem, ideo difficultas tacta non procedit.

Ad tertiam difficultatem concedo, omnem diuinam voluntatem, qua ordinauit homines in supernaturalem beatitudinem, fuisse in Christi merito fundatam, haec enim voluntas non est nisi vel electio efficax praedicatorum, vel voluntas accedens erga ceteros, utraque autem fuit ex Christi meritis, ut ostensum est. Idemque consequenter sciendum est de voluntate reparandi homines lapsos, haec enim voluntas comparatur ad priorem, ut voluntas cuiusdam particularis medij, ad voluntatem finis, & ideo multo magis supponit meritum Christi praevisum, ut rationem & motuum vniuersale benefaciendi, & bene volendi hominibus. Neque contra hoc urgent testimonia adducta in confirmationem alterius sententiae. Nam testimonia sacrae Scripturae, vel solum probant, voluntatem redimendi genus humanum respectu hominum redimendorum fuisse ex sola misericordia, quod verum est, etiam si respectu Christi aliquam habuerit rationem iustitiae. Vel probant primam originem huius beneficii fuisse Dei charitatem, qua voluit vniuersum suum dare, ut in natura assumpta esset caput ac princeps rerum omnium, ex hoc enim beneficio cetera omnia manant, quatenus ad supernaturalem ordinem gratiae aliquo modo spectant. Et hoc posteriori modo potest etiam intelligi testimonium Augustini, quanquam eo loco solum intendit docere, Deum ita odisse in nobis culpam, ut tamen diligat naturam, ideoque eam dilectionem, quam nobis exhibet, cum culpam remittit, supponere aliam priorem, quam nobis dat esse nostramque diligit naturam. Ad rationem vero il-

lius sententiae dicendum est, nos supponere, Christum esse praedestinatum per se primo, & ante omnes & in omni genere primum in diuina merite ac voluntate habuisse, atque ita sine inconuenientia fieri potuisse, ut ipsamet ordinatio redemptionis nostrae in eiusdem Christi meritis fundamentum habuerit.

Potest autem hoc loco, ut res tota melius explicetur, soluaturs; facilius difficultas in illa vltima ratione tacta, applicari distinctio in praecedentibus conclusionibus insinuat. Nam remedium & medicina peccati hominum, dupliciter potest considerari: vno modo in genere & absolute, alio modo in particulari, & secundum eum peculiarem modum quod Deo ordinatum est, comparando illum ad infinitos alios modos, quibus posset Deus homines redimere. Quamuis igitur meritum Christi praevisum, ex se fuerit sufficiens ratio ad inclinandam diuinam voluntatem, ut vellet hominibus remedium ac medicinam peccati tribuere, & ex se fuerit etiam sufficiens medium ad quodlibet remedium, quantumuis perfectum, & excellens obtinendum: tamen, quod praefixum illo Christi merito, Deus hoc remedium per alios elegerit, & quod hoc remedium per Christum exhibendum fuerit, per tales Christi passionibus, & per illum modum, quem ipse sua mirabili sapientia praefixit, hoc non fuit ex Christi meritis, sed ex sola diuina voluntate, quia non fuit admirabile inuentum humano ingenio, aut voluntate Christi humana excogitatum, aut dispositum, sed fuit diuinitus inuentum, & intuitu meritorum Christi dispositum. Atque hac ratione speciali iure tribuitur misericordia diuinæ, ac beneplacito Patris, quod Christum nobis dederit, non solum in capite, & principem, sed etiam in Redemptorem: & similiter in illius admirabile consilium, & voluntatem referendum est, quod ordinauerit, ut Christus in corpore passibili veniret, & passionem homines redimeret, haec enim non sunt per Christi meritum, aut humanam voluntatem definita, sed per voluntatem Patris, licet non abque intuitu meritorum Christi, & ad offensionem iustitiae perfectae, quae in illis virtute continebatur, iuxta illud ad Rom. 3. Quem proposuit Deus propitiatorem per fidem in sanguine ipsius ad offensionem iustitiae suae. Recte enim intelligi potest non solum effectum remissionis peccatorum per Christum, sed etiam propitium ipsum dandi nobis talem propitiatorem fuisse ad offensionem iustitiae, tam in remedio proposito ac definito, quam in ratione, & merito proponendi illud: & haec tenet electione.

Vltimo tamen dicendum est, etiam esse Christum causam meritoriam nostrae praedestinationis. Haec ita causa colligitur ex citato loco Pauli ad Ephes. Praedestinatio nostra non per Iesum Christum. Illa enim particula, per causam, propter causam meritoriam designat, ut declaratum est, & colligitur satis ex Concilio Tridentino, sess. 6. cap. 3. 4. 5. & 6. Loquitur autem Paulus de tota praedestinatione, eo enim modo tribuit praedestinationem meritis Christi, quo tribui non potest meritis ipsius praedestinatus: potest autem praedestinatus mereri vnum vel alterum effectum praedestinationis suae. Christo ergo non tribuitur meritum praedestinationis propter vnum vel alium effectum, sed propter totam praedestinationem: & ideo addit Paulus hanc praedestinationem factam esse secundum consilium voluntatis Dei. Quod proprie de integra praedestinatione dicitur, nec Paulus vnquam vltius est voce praedestinationis in alia significatione: quin potius ad Rom. 8. diltinguit praedestinationem à singulis effectibus eius, quae expositio est consentanea Augustino locis supra citatis, & alijs expostoribus. Ratione probatur ex dictis, quia Christus meruit dilectionis efficaciam praedicatorum, sed tota praedestinatio eorum ex hac dilectione nascitur, ergo meruit etiam praedestinationem. Secum.

Secundo, quia Christus meruit omnes effectus gratiæ, qui ex particulari Dei providentia sunt circa prædestinatum, sed qui hæc omnia meretur, meretur totam prædestinationem, & si aliquis posset sibi hæc omnia mereri, mereretur prædestinationem suam, ergo.

Obiecta.

Sed contra, quia Christus non meruit prædestinatio omnia media, per quæ consequuntur suam salutem, quia non meruit incarnationem, quæ est potissimum medium, sed mereri prædestinationem, est mereri alicui omnia media suæ salutis. Et confirmatur, quia multa bona naturalia, quatenus ad salutem conferunt, sunt effectus prædestinationis, ut nasci hoc tempore, hoc loco, ex his parentibus, cum hac complexione: sed hæc non oriuntur ex Christi meritis, sed ex ipsa dispositione, & naturali cursu vniuersi, ergo. Respondetur ad argumentum, incarnationem potius dici causam salutis prædestinati, quam proprium medium, quia incarnatio non est amata seu electa ex intentione efficaciter dandi vitam æternam prædestinato, sed per se sui primario amata. Et quamuis demus, vel incarnationem, vel passionem, esse ordinatam ex intentione generali saluandi genus humanum, non autem ex particulari dilectione prædestinatorum, media autem prædestinationis dicuntur, quæ ex hac dilectione procedunt. Quocirca illud argumentum solum cōcludit, Christum non meruisse nobis omnes causas nostræ salutis, neque omnem supernaturalem providentiam gratiæ: non inde tamen fit, non meruisse prædestinationem nostram, quia ad hoc satis est, mereri prædestinato omnem gratiam, quæ illi confertur, & omnia media particularia, per quæ generales causæ vel remedia gratiæ illi applicantur. Prædestinatio enim significat specialem rationem diuinæ providentiæ, per quam electus infallibiliter perducitur ad vitam æternam. Quapropter, qui negant, Christum esse causam nostræ prædestinationis, solum quia non fuit causa suæ incarnationis, non recte loquuntur, quamuis in solo modo loquendi à nobis differre videantur. Ad confirmationem respondetur, Christum Dominum etiam illa naturalia dona nobis meruisse, quæ ad salutem æternam conferunt, quatenus ex speciali intentione & electione prædestinati conferuntur: sicut enim possumus hæc bona promereri, & impetrare in Christo, & per Christum, ita etiam, cum sine merito vel oratione nostra dantur, possunt propter meritum Christi dari. Quis etiam neget, aut mori in tali tempore & loco, naturale esse, aut non sæpe dari propter Christi meritum, cum hoc sæpe ad donum perseverantiæ pertineat? Licet ergo effectus naturales ex dispositione causarum naturalium proveniant, tamen, si ad prædestinationem pertinent, illam et dispositio causarum, sicut sub prædestinationem cadit, ita & sub meritum Christi.

Naturalia
quæ, & quo
modo Chri-
stus nobis
meruit.

DISPUTATIO XLII.

In duas Sectiones distributa.

Dejs. quæ Christus meruit Angelis.

In hac disputatione breuius quam in præcedentibus agendum est, quia res est minus certa, & ideo vnica fere sectio examinabitur, an Christus meruerit angelis, & quid illis meruerit: nam hæc duo vix possunt disputari. Iungi: deinde tamen occasione hinc sumpta, videndum erit, an possit Christus aliquo modo dici Redemptor angelorum, vel, quod idem est, an pro illis satisfecerit.

SECTIO I.

An Christus meruerit angelis omnia dona gratiæ & gloriæ.

Prima sententia negat, Christum Dominum angelis aliquid meruisse, præsertim gratiam & glo-

riam. Ita videtur sentire Bonauent. in 3. d. 13. artic. 2. q. 3. dum negat, Christum influere gratiam in Angelos, Paludan. quæst. 1. artic. 3. Durand. q. 2. Alenf. 3. p. quæst. 12. memb. 3. artic. 3. § 5. dum affirmant Christum habere influxum gloriæ accidentalis, & aliorum illuminationum in angelos: de alio vero influxu gratiæ omnino tacuerunt: D. Thom. etiam hac 3. p. quæst. 8. artic. 4. solum in communi dixit Christum aliquid influere in homines, & angelos, & q. 59. art. 6. negat, Christum iudicaturum angelos quoad præmium essentialie, sed tantum quoad accidentale: quanquam hic locus parum vigeat, ut patet ex ratione, quam ibi subiungit in corpore & ad primum, scilicet, quia iudicium illud consummatum est ante incarnationem, & non est iterandum: vnde ad eundem modum loquitur de iudicijs particularibus hominum, factis ante incarnationem, vel ante diem iudicii, ut ibidem patet art. 4. ad 3. & art. 5. ad 1. & 2. Expressius tamen in 3. dist. 13. quæst. 2. art. 2. hanc tenet sententiam, & quæst. 29. de verit. artic. 4. ad 5. & art. 7. ad 5. & in eadem sententiam inclinat Dried. tract. 2. de captiuit. & redempt. gener. human. cap. 2. part. 3. art. 5. fol. 51. quamuis addat, Christum non meruisse gratiam angelis remouendo ab illis peccatum. Et probatur primo, quia Scriptura sacra nunquam dicit Christum venisse propter angelos, ut eis gratiam, & gloriam mereretur: qui potius ipsemet Christus dicit, se reliquisse nonaginta nouem oues, & venisse ad querendam vnā ouem perditam. Matth. 28. & Luc. 15. quibus locis Ambros. Anselm. Beda, Theophyl. & alij, & Gregor. homil. 34. in Euangelia, exponunt de diuino Verbo, quod relictis in celo angelis, ad querendam humanam naturam lapsam descendit: non ergo venit ut angelis mereretur, neque ut eos ad suum ouile aggregaret. Vnde Act. 4. de hominibus dicit Petrus, & non de angelis, non esse sub celo aliud nomen nobis datum, in quo oporteat nos saluos fieri, 1. ad Timot. 4. dicit Paul. Christum esse saluatorem omnium hominum, maxime fidelium: de angelis vero nihil dicit. Confirmatur ex illo ad Hebr. 2. Qui sanctificat, & qui sanctificantur, ex vno omnes: propter quam causam non confunditur eos fratres vocare, & infra, Quia ergo pueri communicauerunt carni & sanguini, & ipse similiter participauit eisdem. Quibus verbis requirit Paulus inter sanctificantem & sanctificatos, vel originem ab eodem parente Adamo, vel (quod idem est) communicationem in eadem natura, ut exponit Adamus: & similiter inquit, ideo induisse nostram naturam, quia futuriteramus fratres eius, & spirituales filij: hoc enim est quod ait, Quia pueri communicauerunt carni, & sanguini, &c. Vnde statim subiungit, Nusquam angelos apprehendit, sed semen Abrahamæ apprehendit. Ex quo testimonio ita concludi potest ratio, nam qui sanctificatur per merita Christi, sunt pueri, & fratres Christi, & comunicant cum illo in carne, & sanguine, ut Paulus dicit, sed angeli non sunt hoc modo fratres Christi, non enim habent carnem & sanguinem, neque illis assimilatus est Christus: ergo non sunt illius merito sanctificati, & ita Chrysost. Theophyl. & alij ibi per sanctificatos à Christo solos homines intelligunt.

Secundo videtur colligi hæc sententia ex modo loquendi Patrum, vbi quæque enim explicant, quid profuerit angelis Christi aduentus, nihil aliud dicunt, nisi per Christum esse reparatas sedes angelorum, hominibus ad illas implendas assumptis, ex quo effectum magnum gaudium accidentarium ad sanctos angelos redundauit, & nouam quandam, ac singularem amicitiam cum hominibus contraxerunt. De merito autem gratiæ, & gloriæ nihil omnino dicunt, ut videre licet in Chrysost. Theodoret. & Theophyl. Anselm. Beda, & alijs exponentibus verba illa ad Ephes. 1. Inflaurare omnia in Christo, quæ in celo, & quæ in terra sunt, & illa ad Coloss. 1. Inflatio.

lii 4.

In ipso